

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій

Кваліфікаційна робота магістра з педагогіки

на тему: «Підготовка магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти»

Допущена до захисту

«____» листопада 2021 року

Студентки групи СОа 52-20

факультету германської філології

освітньо-професійної програми

Англійська мова і друга

західноєвропейська мова,

зарубіжна література, методика

навчання іноземних мов і культур

у вищих навчальних закладах

Шершак Юлії Юріївни

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор

Волярська О.С.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Завідувач кафедри

_____ *Черниш В.В.*

Київ - 2021

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ.....	8
1.1. Аналіз базових понять дослідження	8
1.2. Характеристика інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти	16
1.3. Умови підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці	29
Висновки до розділу 1	45
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ.....	47
2.1. Реалізація педагогічних умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці	47
2.2. Аналіз результатів дослідно-експериментальної перевірки педагогічних умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти.....	70
Висновки до розділу 2	79
ВИСНОВКИ.....	82
РЕЗЮМЕ	86
RESUME.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	101

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗВО – заклад вищої освіти

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

ВСТУП

Актуальність дослідження. Інформаційно-технологічні перетворення, глобалізація, цифровізація, інтеграція в світовий освітній простір, підвищення когнітивної складності пізнавальних процесів особистості зумовлюють особливу увагу до інноваційної діяльності як основи сучасного суспільства.

Інноваційність як передумова успішної системи освіти, посилення конкуренції в освітньому просторі, національна стратегія розбудови ступеневої освіти, зокрема на рівні магістратури, актуалізують проблему підвищення якості професійної підготовки наукових кадрів, особливо магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти як складової неперервної педагогічної освіти.

Інноваційна модель розвитку освіти спрямована на формування особистості, здатної до самостійної й ефективної діяльності. Сучасний етап реформування освіти в Україні набуває змін, реагує на нові політичні, соціально-економічні та культурні тенденції, оновлює зміст, форми та методи, технології навчання на засадах інновацій.

Теоретико-методологічні засади педагогічної інноватики наведено у працях І.П. Підласого, О.В. Попової, А.В. Хуторського та ін.. Питання професійної підготовки педагогів до інноваційної діяльності показано у дослідженнях В.П. Андрущенка, І.А. Зязюна, І.В. Гавриша, Л.І. Даниленка, В.А. Сластьоніна та ін..

Проблеми професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників в умовах ступеневої освіти висвітлено в дисертаційних працях останніх років. Наприклад, дисертація Л.І. Даниленка [28] присвячено управлінню інноваційною діяльністю у загальноосвітніх начальних закладах, І.В. Гавриша [20] – формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності, С.С. Вітвицька [19] досліджувала підготовку магістрів в умовах ступеневої освіти.

Аналіз стану підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності показав, що сучасні реалії потребують застосування інноваційних методів, прийомів та технологій. Відповідно змінюються вимоги до освіти. Вона стає більш гнучкою, прикладною, доступною.

Варто, однак, зауважити, що попри важливість вирішення питання з підготовки магістрів до інноваційної діяльності, воно залишається відкритим й становить актуальність нашої роботи. А отже, недостатній рівень розробленості зазначеної проблеми зумовив вибір теми магістерського дослідження «Професійна підготовка магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти».

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка педагогічних умов формування готовності магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності.

Для досягнення визначеної мети були встановлені такі **завдання**:

- 1) проаналізувати базові поняття дослідження;
- 2) теоретично охарактеризувати інноваційну професійну діяльність в умовах ступеневої освіти;
- 3) визначити умови підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці;
- 4) визначити критерії оцінювання та рівні підготовки магістрів до інноваційної діяльності;
- 5) експериментально перевірити педагогічні умови формування готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

Об'єктом дослідження є професійна підготовка магістрів в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці.

Предметом дослідження є педагогічні умови підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці.

Методи дослідження: Для реалізації основних завдань дослідження на різних його етапах використано такі методи: аналіз, синтез – для вивчення навчально-нормативної документації та психолого-педагогічної літератури з досліджуваної теми; порівняння, зіставлення – з метою порівняння підходів дослідників до вирішення проблеми досліджування; анкетування, спостереження, бесіди – з метою визначення рівня підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності; педагогічний експеримент – для експериментальної перевірки ефективності обґрунтованих педагогічних умов підготовки студентів.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

- виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці (цілеспрямоване формування знань у майбутніх вчителів із загальної, вікової, соціальної психології; формування мотивації магістранта до ефективного міжособистісного спілкування; забезпечення методичного супроводу підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності);

- уточнено критерії (когнітивний, результативний та мотиваційний) оцінювання рівнів підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці;

- подальшого розвитку набули теоретичні уявлення про підготовку магістрів до інноваційної професійної діяльності (посилення психолого-педагогічної підготовки; формування мотивації до співпраці) у педагогічній науці.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні рекомендацій готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

Публікації. Основні положення дослідження опубліковано у тезах доповіді на тему «Проблеми підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи зумовлені її цілями і завданнями. Робота складається зі вступу, списку скорочень, двох розділів, резюме українською та англійською мовами, списку використаних джерел та двох додатків. Повний обсяг роботи – 109 сторінок, з них 82 сторінки тексту. У роботі подано 6 таблиць, 5 рисунків, використано 114 джерел.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

1.1. Аналіз базових понять дослідження

Магістерська підготовка є складовою неперервної освіти, як один із етапів ступеневої освіти. Участь нашої держави у Болонському процесі забезпечує реалізацію концепції неперервного навчання. Її значення в тому, щоб відформувати майбутню європейську систему вищої освіти на основі загальних основних положень діяльності. Серед них виділяють двоцикловий освітній процес у ЗВО; введення кредитно-модульної системи; визначення стандартів національної освіти; курс освітнього процесу в ЗВО на кінцевий результат. Знання, уміння та сформовані у процесі професійної підготовки компетенції випускників мають бути застосовані і практично використані на користь країн усієї Європи.

Зупинимось детальніше на характеристиці основних базових понять, що описують підготовку магістрів до інноваційної діяльності у педагогічній науці. До цих понять за логікою нашого дослідження віднесено: освіта, вища освіта, професійна освіта, професійна підготовка, інновації, ступінь магістра. Для того, щоб уточнити визначення поняття «вища освіта» та зрозуміти освітню місію викладачів вищої школи, доречно визначити суть поняття «освіта».

Зокрема, у Національній доктрині розвитку освіти освіту трактовано як «основу розвитку особистості, суспільства, нації і держави, запоруку майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства» [68].

Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017) у ст. 1 поняття «освіта» визначено як фундамент інтелектуальної, духовної, фізичної і культурної зміни

особистості, її успішної соціалізації, економічного матеріально-побутового забезпечення, запорукою розвитку суспільства [82].

У термінологічному словнику з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти поняття «освіта» подано як «процес і результат оволодіння особистістю певної системи наук, знань, практичних умінь і навичок і пов'язаного з ними того чи іншого рівня розвитку її розумово-пізнавальної і творчої діяльності, а також морально-естетичної культури, що у своїй сукупності розкривають соціальне обличчя та індивід, самобутність цієї особистості. Освіта є найбільшою педагогічною категорією, що містить єдину, багатофункціональну та полісміслову структуру» [97, с.113].

Автори національного освітнього глосарію визначають термін «освіта» як «комплекс освітніх, виховних та навчальних заходів будь-яких змісту, рівня, методу, форми, завдяки яким особи поліпшують власні освітні і професійні кваліфікації, а також розвивають здатності та компетентності» [69, с. 47].

Значна кількість досліджень українських і зарубіжних науковців, присвячених освітнім проблемам сучасності, довела багатогранність поняття «освіта» та його глибокий філософський підтекст. Утім слід зазначити, що попри диференціацію думок щодо розкриття сутності цього поняття на думку деяких українських академіків (В. Г. Кремень [50], В. К. Майборода [60]) основне завдання освіти залишається незмінним – формування всебічно розвиненої особистості, яка поєднує набуті загальні і професійні знання і уміння, яка здатна творчого їх застосовувати наряду із такими особистісними якостями, як моральність та духовність.

Погоджуємося з думкою С. О. Сисоевої, яка вважає, що освіта (загальна, політехнічна, професійна, тощо) з вище виділеною незмінною складовою є «загальним підсумком навчання (цілеспрямованого двостороннього (викладач – вихованець) процесу передачі і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини) і виховання (процесу цілеспрямованого, систематичного формування особистості, зумовленого законами суспільного

розвитку, дією багатьох об'єктивних і суб'єктивних факторів). Науковиця влучно зазначає, що саме під час навчання і виховання відбувається дійсний особистісний розвиток та соціалізація людини» [89].

З огляду на проблему дослідження варто виокремити поняття «вища освіта». У тексті Закону України «Про вищу освіту» (2014) це поняття визначено як систематизований набір знань, умінь та практичних навичок, способів мислення, професій, ідеологічних та громадянських якостей, морально-етичних цінностей та інших здібностей, набутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідних галузях знань з певною кваліфікацією, а її складність перевищує рівень повної загальної середньої освіти [82].

У багатьох міжнародних документах розглянуто різні аспекти трактування вищої освіти. Так, у «Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» (Лісабон, 1997 р.) терміном «вища освіта» визначено «усі види курсів навчання чи циклів курсів навчання, професійної підготовки або підготовки до наукових досліджень після середнього освітнього рівня, які видані відповідними органами такими, що належать до її системи вищої освіти» [48].

У словниково-довідковій педагогічній літературі поняття «вища освіта» означає систему освіти, яка прогнозує забезпечення корінної, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають окреслювати темпи і рівні науково-технічного, економічного та соціально-культурного процесів, формувати інтелектуальний потенціал усього суспільства [33].

Аналіз наукових джерел з історії педагогіки свідчить, що кінцевою метою вищої освіти є людина, разом з її внутрішнім світом та духовним, інтелектуальним і фізичним здоров'ям, тому освітня задача науково-педагогічних працівників ЗВО полягає у вихованні свідомої особистості серед студентів, пробудженні та вихованні у студентської молоді найвищих духовних цінностей та чеснот для розвитку його інтелекту, творчості, громадської активності та фізичного потенціалу [24].

Враховуємо, що важливим є визначення складових поняття «професійна освіта». Інтеграційні процеси, що відбуваються у Європі і всьому світі мають безпосередній вплив на стратегію розвитку освітньої політики України, як демократичної держави і суспільства знань.

У термінологічному словнику з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти професійна освіта визначена як «підготовка у ЗВО спеціалістів різних рівнів кваліфікації для трудової діяльності в одній з галузей народного господарства, науки, культури; невід’ємна частина єдиної системи народної освіти. Професійна освіта складається з поглибленого ознайомлення з науковими основами й технологією обраного виду праці; прищеплення спеціальних практичних навичок і вмінь; формування психологічних та моральних якостей особистості, що є життєво важливими для роботи у певній сфері діяльності людини» [96, с.144–145].

Проаналізуємо поняття «професійна підготовка». У Законі України «Про вищу освіту» (2014) професійна підготовка визначається як здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю [83]. На законодавчому рівні професійна підготовка ототожнюється зі здобуттям особистістю певної кваліфікації.

У філософському енциклопедичному словнику надано наступне тлумачення терміну «професійна підготовка» – це об’єктивний процес, «основу якого складають конкретні закономірності: обумовленість системи професійної готовності потребам соціально-педагогічного й духовного розвитку суспільства, завданням формування особистості; аналогія змісту, форм і методів професійної підготовки рівню розвитку педагогічної науки й практики, характеру й змісту педагогічної праці; виховання й розвиток майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки...» [98, с.675].

В енциклопедії освіти поняття «професійна підготовка» запропоноване як «система професійного навчання, корінною метою якого є швидке засвоєння умінь та навичок, необхідних для виконання певних видів робіт» [33, с. 560].

Узагальнюючи визначення професійної освіти і професійної підготовки слід відзначити, що поняття «професійна освіта» нерозривно пов'язане з поняттями «неперервна освіта» і «неперервна професійна освіта». Наукові ресурси вказують різні способи визначення сутності поданих дефініцій.

Так Н. Г. Ничкало зазначає, що «неперервна освіта» розглядається як філософсько-педагогічне вчення. Згідно з нею, освіта мусить охоплювати весь процес людського життя. Це важлива галузь освітньої практики на різних освітніх рівнях, що свідчить про її безперервність та цілеспрямований розвиток соціального та культурного досвіду; засади організації освіти на національному та регіональному рівнях; засади реалізації національної політики в галузі освіти; модерні всесвітні, глобальні тенденції в галузі освіти; парадигми наукових та навчальних ідей [70].

У свою чергу С. О. Сисоєва вважає, що неперервна професійна освіта – це така цілісна педагогічна система, яка організаційно, змістовно й технологічно надає забезпечення потреби людини у навчанні, духовному й культурному розвитку, підвищенні її професійної компетентності й просто отриманні естетичної насолоди від пізнання всього нового, що відповідає інтересам і запитам особистості [89]. Ми погоджуємося з науковицею, що у той самий час неперервна професійна освіта створює умови сталого та стійкого суспільного виробництва та розвитку, а також надає можливість розширенню власного інтелектуального, духовного та культурного потенціалу, тому вона повинна мати першість у соціальній державній політиці.

У таких умовах значно зростає вплив педагогічної освіти – однієї з центральних галузей сучасного духовного розвитку суспільства. Саме тому проблеми педагогічної освіти, системи та якості підготовки педагогічних кадрів відповідно до міжнародних вимог стають актуальними і привертають увагу багатьох науковців.

Зокрема, дослідженню цих проблем присвячені праці українських науковців В. П. Андрущенко [1], В. Г. Кременя [50], О. В. Глузмана [25], І. А. Зязюна [37,

38], Н. Г. Ничкало [70] та ін. Наприклад, І. А. Зязюн зазначає, що педагогічна освіта – це система підготовки педагогічних кадрів (учителів, вихователів тощо) для загальноосвітньої школи та інших навчально-виховних закладів у педагогічних училищах, інститутах та університетах [37]. Отже, можемо дійти висновку що, підготовка кадрів педагогічних спеціальностей для професійно-технічних, середньо-спеціальних та ЗВО і є провідною проблемою професійної освіти педагога.

Детально вивчивши текст Закону України «Про вищу освіту» (2014) зазначаємо, що підготовка фахівців реалізується за наступними освітньо-кваліфікаційними рівнями: початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти; перший (бакалаврський) рівень; другий (магістерський) рівень; третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень [83].

Зважаючи на тему нашого дослідження, обґрунтуємо визначення терміносполуки «магістр». Зміст даного поняття із наданням євроінтеграційних процесів важливості, у галузі освіти зокрема, стало в сучасних умовах розумітися більш однозначно. У Законі України «Про вищу освіту» (2014) термін «магістр» подається як «освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується ЗВО у разі успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми» [83].

У Концепції педагогічної освіти України пропонується дещо інше розуміння цього поняття: «магістр – це освітньо-кваліфікаційний рівень педагогічного працівника, який оволодіває поглибленими значними психолого-педагогічними і фаховими знаннями інноваційного характеру; набуває досвіду застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних педагогічних і науково-дослідних завдань у галузі середньої і вищої освіти під час навчання у ЗВО» [50].

В Україні підготовка педагогічних працівників освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» здійснюється на базі: освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» і «спеціаліст». Підготовка магістрів у педагогічній науці може здійснюватися як

для науково-педагогічної, так і для науково-дослідної діяльності. Ті студенти, які успішно виконали підготовку магістерського рівня за науково-педагогічним спрямуванням та професійних набули знань, умінь та навичок, отримують кваліфікацію «Магістр педагогічної освіти» і право викладання відповідної спеціальності. Студенти, які вирішили пройти магістерську підготовку за науково-дослідним спрямуванням здобувають кваліфікацію «Магістр-дослідник» із належної спеціальності. Магістри-педагоги можуть займати початкові посади у ЗВО різних рівнів акредитації; у свою чергу магістри-дослідники мають право охоплювати місця у науково-дослідних підрозділах ЗВО, науково-дослідних установах та організаціях [50].

Наприклад, випускники магістратури галузі знань «Педагогічна освіта» різних спеціальностей здобувають кваліфікацію викладача спеціальної дисципліни, яку опановували в процесі навчання в магістратурі. Випускники освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю «Середня освіта» здобувають кваліфікацію викладача університетів та інших ЗВО.

Не зважаючи на досить міцну нормативно-правову базу вищої освіти, яка визначає зміст магістерської підготовки, існує певне протиріччя. Дослідник підготовки фахівців в Україні К. С. Островський зазначає, що в країні була здійснена спроба збереження лінійної системи, подібної до системи освіти США. Таким чином освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст» розташувався між такими рівнями як «бакалавр» і «магістр». Це призвело до того, що більшість з українських університетів інтерпретували підготовку за освітньо-кваліфікаційною програмою магістра як складову «традиційної аспірантури з освітніми рівнем спеціаліста» [72]. Тож ці рівні розглядалися паралельно; між тим, існують відмінності. Магістратура – одна з освітньо-професійних програм підготовки у ЗВО, в той час як аспірантура є однією з форм після вузівської підготовки [103].

Варто зазначити, що в більшості ЗВО була майже відсутня різниця між освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» і «магістр». Навчальні плани та терміни навчання цих рівнів збігалися. Звідси можемо дійти висновку, що

реального переходу на ступеневу форму навчання у ЗВО так і не відбулося. З нашої точки зору, допоки навчальні плани для підготовки магістрів та їх втілення не будуть оновлені, якісної підготовки на рівні «магістр» не відбудеться [89].

Програми для магістерської підготовки має містити глибоку орієнтацію на фундаментальні знання, в спрямованості на інноваційну діяльність.

Ми погоджуємося з твердженням українських дослідниць Н. Г. Батечко та С. О. Сисоева, які вважають, що система підготовки магістрів повинна мати випереджувальний характер, адже студенти-магістри мають досконало володіти інноваційною культурою та доповнювати і вносити новий розвиток у діяльність [89].

Як зазначає Р. В. Шаран, формулювання «інноваційний характер певного рівня професійної діяльності» є невизначеним. Це призводить до невизначеного статусу магістрів, що викликає труднощі під час укладання освітньо-професійних програм [102]. Ми погоджуємося з думками науковців, що отримання позитивних результатів у професійній підготовці магістрів можливо лише на основі досконало укладених та компетентно розроблених освітньо-професійних програм. Важливим також є орієнтація на досягнення сучасних освітніх стандартів, а запровадження нових педагогічних технологій викладання у ЗВО є першочерговим завданням.

З огляду на досвід розвинених країн вчені визначили, лише близько 30% випускників бакалаврату є в стані продовжувати навчання за програмою магістра. Враховуючи ці дані, можемо говорити про потребу формування в українській системі вищої освіти модерної групи діячів суспільства. Для того щоб досягнути цих результатів необхідно затвердити відбір на базі конкурсу, що і виявить найкращих випускників бакалаврату. Окрім того, спроможність вільного володіння прийдешніми студентами освітнього рівня «магістр» іноземною мовою є невід'ємною складовою, що забезпечить сприятливих умов для перебування фахівців у міжнародному освітньому і професійному просторі [72].

Слід зазначити, що діяльність магістрів у педагогічній науці є багатофункціональною і позитивно пливає на розвиток освіти, науки і духовного життя людства. Студенти педагогічних спеціальностей готуються до виконання навчально-виховної, науково-методичної та організаційно-управлінської діяльності в різних типах ЗВО. Враховуючи професійну направленість, майбутні фахівці педагогічного профілю має своїм обов'язком володіти знаннями основних педагогічних і психологічних дисциплін, володіти концепціями педагогічних наук та використовувати їх методи в різних сферах викладацької, науково-дослідницької інноваційної діяльності.

Узагальнюючи теоретичний аналіз педагогічної літератури, зазначимо, що в контексті нашого дослідження під магістрами педагогічних спеціальностей, будемо розуміти майбутніх педагогічних і науково-педагогічних кадрів для навчальних закладів усіх типів, що є здобувачами другого рівня вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Зміст педагогічної освіти з відповідних спеціальностей для різних освітньо-кваліфікаційних рівнів визначається галузевими стандартами вищої педагогічної освіти та стандартом вищої освіти ЗВО і, враховуючи її особливості, передбачає ґрунтовну, психолого-педагогічну, методичну, інформаційно-технологічну, практичну і соціально-гуманітарну підготовку [50].

У наступному підрозділі проаналізуємо інноваційну професійну діяльність в умовах ступеневої освіти.

1.2. Характеристика інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти

Освіта як галузь суспільного життя і одна з вирішальної рушійної сили людського розвитку виявилася найбільш вразливою до інноваційних процесів. За умова міцнішого розвитку інформаційних технологій, заміни методологічних

основ і філософських векторів, оновлення змісту сучасної освіти набуває особливого значення інноваційна діяльність педагога як головного носія духовних цінностей, спадкоємця поколінь, що покликана сприяти встановленню міцної гуманної, демократичної особистості, здатної до саморозвитку, саморегулювання, самореалізації власних здібностей і обдарувань протягом життя.

У наукових дослідженнях зауважено, що інноваційна діяльність як винятковий вид творчого застосування своєї праці та зусиль направлена на оновлення систем, що функціонують на різних рівнях у різноманітних галузях, освітніх у тому числі. Уведення інновацій у педагогічні контексти пов'язано із суспільно-глобалізаційними, ринково-економічними та інтеграційними проханнями та викликами, що стоять перед освітою. Необхідно зазначити, що перспективи розвитку вітчизняної вищої освіти, вибудованої на засадах інноваційності, мобільності, демократичності окреслено у нормативно-законодавчій базі (Закон України «Про освіту» (2017) [82], Закон України «Про вищу освіту» (2014) [83]).

Вітчизняні та зарубіжні вчені досліджували проблему з різних кутів зору, а саме: тенденції та особливості розвитку вищої педагогічної освіти (С. С. Вітвицька [18, 19], О. В. Глузман [25], В. К. Майборода [60], Н. Г. Ничкало [70], В. А. Сластьонін [91, 92] та ін.) інноваційні процеси в умовах неперервної освіти (В. П. Андрущенко [1], А. О. Лігоцький [57], В. С. Лутай [59], С. О. Сисоєва [89], Н. Р. Юсуфбекова [105]), професійна підготовка до інноваційної діяльності (С. І. Архангельський [5], В. І. Загвязинський [35], Н. В. Кузьміна [53, 54, 55]), теоретико-практичні аспекти підготовки до інноваційної педагогічної діяльності (І. В. Гавриш [20], Л. І. Даниленко [28], І. М. Дичківська [30], М. В. Кларін [42], Н. І. Клокар [49], О. М. Ковальчук [113]).

Питання інноваційної освіти, професійної діяльності, упровадження новітніх технологій в освітній процес були досліджені такими вченими: Є. М. Бачинська [8], Н. В. Василенко [15], Л. М. Ващенко [16], Б. С. Гершунський [22], О. Г. Козлова [46, 47], Л. З. Ребуха [85] та ін.

Проаналізувавши доробки науковців, можемо дійти висновку, що інноваційність є однією з головних тенденцій розвитку людства. Маючи це на увазі, сучасна освітня модель формується на принципах збереження і стрімкого розвитку творчих нахилів людини, її направленості на самовизначення, стійкого активного існування у змінних соціальних умовах, готовності до сприйняття і розв'язання нових задач. Саме тому чільне місце у науковій проблематиці вищої освіти надається педагогічній інноватиці як складовій загальної інноватики, спеціальної наукової дисципліни, що демонструє головні положення теорії інноваційних процесів у педагогічній науці.

Відносно усталеним є тлумачення інноватики як науки про створення нововведень у педагогічній науці, їхнє оціночне значення й усвідомлення педагогічним співтовариством, використання й застосування на практиці. Ця відносно молода наука вивчає початки, закономірності виникнення й розвитку інновацій стосовно суб'єктів освіти, а також забезпечує зв'язок педагогічних традицій із будівництвом освіти майбутнього.

Варто зазначити, що становлення педагогічної інноватики в Україні та країнах близького зарубіжжя сягають останнього десятиріччя ХХ ст., досліджено в працях учених (Л. І. Даниленко [28], О. В. Попова[79, 80]), що демонструють рушійні сили сучасних перетворень у системі освіти; зв'язок перебігу інноваційних процесів в освітній сфері; систематизацію педагогічних нововведень, структуру інноваційної діяльності.

Становлення західної педагогічної інноватики пов'язана із п'ятдесятима роками ХХ століття. У дослідженнях відомих американських та англійських учених (Х. Барнета, Дж. Бассета, Д. Гамільтона, Н. Гросса, Р. Едема, Е. Роджерса, Д. Чена) виявлено закономірності та вимоги доведення до відома освітніх інновацій, а також визначені особливості керування інноваційними освітніми процесами [14].

Зарубіжні вчені сходяться у думці, що знання і застосування початків педагогічної інноватики забезпечує вищу якість діяльності будь-якої соціальної

(соціально-педагогічної) системи (організації, установи, закладу), дає їй можливість конкурувати в ринкових умовах та умовах економічної й політичної перебудови суспільства [22].

Освітня інноватика визначає сутнісний контакт теорії і практики дидактичної діяльності, описує її норми, що є специфічними для інноваційних перетворень, влучно перетворює процеси формування та реалізації новацій на практиці.

Ключовими компонентами освітньої інноватики, що з'ясовують її суть, є: а) теорія утворення інновацій в освітній системі; б) методологія сприймання, аналізу та тлумачення нового в соціології, дидактиці, психології, педагогіці, менеджменті; в) технологія і досвід практичного використання освітніх інновацій [50].

Формування, ствердження, існування нового як єдиного феномену є місцем зосередження, центром інноваційного процесу, основна складова якого становить інновація.

Термін «інновація» у наукове застосування було введено австрійським ученим Алоїзом Шумпетером, який не тільки вперше подав дефініцію цього поняття, а й встановив риси та особливості інноваційного процесу, виокремивши провідні чинники інноваційного розвитку. В освітній галузі поняття «інновація» використовується вченими і науковцями з середини ХХ століття [17].

Визначення «інновації» запропоноване теоретиком менеджменту ХХ століття П. Друкером, на нашу думку, є науково виваженим. За його словами, «інновації (новаторство) – це особливий засіб підприємців, за допомогою якого вони досліджують зміни в економіці та суспільстві з метою використання їх у бізнесі чи різних сферах обслуговування» [31].

Сучасні науковці Л. І. Даниленко та О. В. Попова вважають саме П. Друкера засновником терміну «інновація», оскільки у висунутому ним визначенні відбиваються ті аспекти, що найчастіше використовуються мало не в усіх сферах діяльності людини [28].

У науково-педагогічних дослідженнях термін «інновація» визначається несхожістю способів та прийомів до тлумачення його істотності, ґрунтовними серед них є наступні: спосіб формування діяльності в освіті; неподільна єдність модерних фахових дій педагога, направлених на знаходження відповідей на актуальні питання та проблеми виховання та навчання з боку особистісно-орієнтованої освіти; переходи в освітній практиці; сукупний процес виникнення, поширення та вжиток нового безпосереднього способу в сфері техніки, технології, педагогіки, наукових досліджень; наслідок інноваційного процесу [33, 97].

Проаналізувавши психолого-педагогічні джерела (див. табл. 1.1), приходимо до висновку, що інновації в освітній діяльності – це перебіг створення, введення та розповсюдження в освітній сфері модернізованих прийомів, способів педагогічних та керувальних методик, у наслідок чого відбувається збільшення показників досягнень структурних компонентів освіти, здійснюється зміна системи до значного іншого стану [98].

Узагальнення основних визначень поняття «інновація» нами зведено у таблицю 1.1.

Аналіз наукових підходів до трактування сутності та змісту поняття «інновації» засвідчує певну двоїстість суджень українських та зарубіжних учених з цього приводу. Так, відповідно до одного з підходів, інновацією можна рахувати лише те нове, яке у підсумку має значні відміни в освітній системі. Відповідно іншого підходу під інновацією можуть охоплюватися різноманітні, навіть невеликі, другорядні новаторства як матеріалізовані ідеї евентуального посилення ефективності системи освіти [109].

Зважаючи на виявлені у ході дослідження істотні ознаки поняття «інновація», доцільно розглядати його як процес і як продукт (результат). Інновація як процес означає часткову або повну заміну стану системи і відповідну діяльність людини. Інновація як результат передбачає процес виведення (відтворення) нового, що має конкретну назву – «новація» [16]. У зв'язку з цим відрізняють термін «новація» («новий засіб») як конкретний спосіб (нові методи,

методики, прийоми, програми тощо) та «інновація», яке глибше за суттю, оскільки означає перебіг, предметом якого є новації [26].

Таблиця 1.1

Узагальнення тлумачення поняття «інновація»

<i>Інновація</i>	<i>Автори</i>
Процес відродження чи покращення освітньої теорії та практики, що систематизує отримання її мети. Інновація в освіті це не лише наслідок впровадження нового, а й новостворення або вдосконалення технологій навчання, виховання, управління, що суттєво замінюють систему і рівень освітнього процесу.	Л. І. Даниленко [28]
Поняття, що описує не тільки утворення і розповсюдження новацій, а й зміни у способах діяльності, стилі мислення, які з цим пов'язані.	В.П. Андрущенко [2]
Інтегральний, цілеспрямований процес утворення, поширення та реалізації нового, ціль якого є вдоволення запитів й вимог людей модерними способами, що ведуть до покращених змін системи і шляхів забезпечення її успіху, сталості та життєздатності.	В. А. Сластьонін [91]
Точне запозичення з англійської мови слова «innovation», що означає «нововведення», «новизна», «новаторство».	Ю. З. Гільбух [23]
Процес окремих змін, що ведуть до модифікації окремо взятих цілей освіти або засобів і способів їх досягнення.	В. Г. Онушкін [71]

На думку О. В. Попової, поняття «педагогічна інновація» та «педагогічна новація» «за словотворенням є спорідненими, але в них суттєва різниця. Результатом упровадження новацій у педагогічній науці є локальні поліпшення

якості навчально-виховного процесу, а педагогічні інновації приводять до кардинального реформування останнього». Розглядаючи поняття «педагогічна інновація» та «інноваційна педагогічна діяльність» як синонімічні, українська дослідниця визначає їх як «спрямоване на досягнення певної мети та кероване внесення високоідейних змін в освітню практику шляхом створення, пропагування та освоєння новоутворень» [80].

Враховуючи змістовні ознаки поняття «інновація», виявлені у ході дослідження, доречно розглядати його і як процес, і як результат. Інновація як процес – це часткова або масштабна зміна стану системи і відповідної діяльності людини. Інновація як результат означає процес утворення нового, що має точну назву – «новація». З цієї причини вирізняють поняття «новація» як певний засіб, метод, прийом, технологія тощо, та «інновація», яке має більший зміст, так як означає процес, предметом якого є новації [79].

У науково-педагогічній термінології сталим є визначення інновації як частини інноваційного процесу. Життєвий цикл інновації визначають як проміжок часу, що починається від народження ідеї до закінчення періоду використання інновацій.

В освіті інноваційні процеси визнають новий етап співпраці й піднесення науково-педагогічної та педагогічної винахідливості і процесів застосування їх результатів. Для нього характерною є тенденція до знищення розриву між процесами створення новацій у педагогічній науці і процесами їх сприйняття, адекватного оцінювання, освоєння і застосування, а також до подолання суперечності між стихійністю цих процесів і можливістю та необхідністю свідомого управління ними [77].

Інноваційний процес, на думку вчених А. В. Хуторського і Дж. Кросса, характеризується послідовною побудовою та багато структурністю і забезпечується тісним зв'язком таких підструктур [101, 109]:

1) діяльнісна, що містить наступні компоненти: мотиви, цілі, зміст, задачі форми, прийоми, методи, результати;

2) суб'єктна, що передбачає застосування праці всіх суб'єктів розвитку: адміністрації, вчителів, учнів, батьків, спонсорів, методистів, викладачів ЗВО, консультантів, експертів, працівників органів освіти, атестаційної служби;

3) змістовна – початок, складання та навчання користування нововведень в освіті;

4) управлінська – взаємозв'язок чотирьох видів управлінської діяльності: планування, організація, керівництво, контроль.

А. В. Хуторський наголошує на необхідності належного управління інноваційних процесів, установлення і поєднанню нововведень. Дослідник наділяє інноваційний процес ключовим яком в інноватиці, розглядаючи його в системі освіти в таких аспектах: соціально-економічному, психолого-педагогічному та організаційно-управлінському [101]. Науковець вважає, що від них залежать загальні умови, в яких інноваційні процеси відбуваються. Утворення, опановування та вжиток нововведень – це три складові інноваційного процесу, що перебувають в єдності.

Гадаємо важливим зазначити, дана непростя система інноваційного процесу повинна відповідним порядком бути врахованою при підготовці магістрів до інноваційної діяльності. Домінуючим ядром постачання якості магістерської освіти у цьому сенсі є пов'язана узгодженість комплексу знань, вмінь, навичок, компетенцій новим маршрутам професійної діяльності магістра на етапах утворення, поновування та вжитку освітніх новацій [101].

А. В. Хуторський робить акцент на системній рисі терміну «інноваційна діяльність». Вирішальними функціями автор вважає зміни компонентів педагогічного процесу: цілей, змісту освіти, методів, прийомів, засобів навчання. Звертаючи особливу увагу на потребу в теоретичному осягненні розумом змісту керування інноваційними процесами в освітній установі, науковець наголошує на тому, що інноваційні процеси мають необхідність у спеціальній підготовці кадрів-

педагогів, адміністрації, менеджерів освіти, що є компетентними у сфері педагогічних інновацій.

Зважаючи на визначення П. П. Микитюк «інноваційний процес» – це сукупність етапів, стадій, дій, пов'язаних з ініціюванням, що становлять одне ціле, розробленням методів та технології, що мають нову визначеність та специфіку, які призведуть до потрібних результатів та задовольнять існуючі потреби, та такі, що з'являються та можуть з'явитися. А саме інноваційна діяльність, що об'єднує в одне ціле науку, техніку є його складовою. Ми погоджуємось з автором, що інноваційна діяльність за власним змістом налічує велику кількість складників [66].

Вчені характеризують інноваційну діяльність неоднаково. Зокрема, як усвідомлення змінних процесів; вироблення іншого різновиду мислення; індивідуальне тлумачення професійної діяльності у системі координат інших видів діяльності; зіставлення наслідків рівня діяльності з передбачуваними чи запланованими; знання сучасних технологій діяльності. Послідовна змінність формулювання «інноваційна діяльність» показана у сукупності практичних дій, що спрямовані на використання науково-технічних наслідків задля одержання технологій, методів керування, що прийшли на заміну попереднім або поліпшення існуючих [50].

Саме в наслідок інноваційної діяльності, нововведенням, як зазначає В. Кремень, особа може самостійно оволодіти діяльністю, яка буде продуктивною, має намір зарахувати та пристосувати відповідно до своїх нагальних запитів та вимог результати цієї діяльності.

Згідно з дослідженням Н. В. Василенка, інноваційна педагогічна діяльність задалегідь припускає властивість учасників освітньої діяльності до продукування концепцій, їх втілення, аналізу даних і впровадження сучасних педагогічних задумів, демонстрація наслідків, постачання умов для їх реалізації у системі освіти. Як зазначає автор, для ґрунтового та дійсного розвитку інноваційної діяльності змістовне значення відіграє налаштування умов для мистецького

розвитку обдарованої людини, а саме психологічної, матеріальної, інформаційної, педагогічної [15].

Л. І. Даниленко відрізняє вирази «інноваційна діяльність» та «інноваційна освітня діяльність». Інноваційна діяльність трактується процесом додавання раніше невідомих частин у злагоджену систему, утворення та застосування інтелектуального матеріалу, доведення нових автентичних ідей до реалізації їх у вигляді готової послуги на ринку. Інноваційна освітня діяльність характеризується процесом уведення інновацій у навчання, виховання й управління закладами (установами, організаціями) освіти. Завдяки такому тлумаченню, можемо дійти висновку, що для реалізації інноваційної освітньої діяльності особам освітнього процесу слід прикладати якомога більше старань і зусиль; а здобуток інших людей і структур більшим чином підпорядковуються їх вмінню реалізовувати і отримувати нововведення [28].

Розділяємо думку О. Г. Козлової, яка розглядає педагогічну інноваційну діяльність як вищий ступінь педагогічної творчості, педагогічного винахідництва, уведення нового в педагогічну практику [47].

Отже, об'єднання у єдине ціле інноваційної та педагогічної діяльності допоможе втіленню розвитку особистості в процесі навчання, що стає осьовим поглядом педагогічного процесу, ядерним, повним поняттям науки й визначає модернізовані вимоги до влаштування професійної підготовки в умовах магістратури. Виходячи із цього, основною ідеєю інноваційно-орієнтованим оволодінням професією магістрами педагогічних спеціальностей є накладення розуміння та сприймання студентами теоретичних знань про інноваційні процеси основи майбутньої професійної діяльності за допомогою змінного моделювання предметної і соціальної суті педагогічної діяльності, проєкції нормативно заданих норм та правил до майбутніх фахівців у сферу індивідуальних особливостей студентів та побудови на цій основі індивідуальних освітніх траєкторій [73].

Таким чином, ми розглядаємо інноваційну діяльність як комплексну, творчу, удосконалену діяльність, що є спрямованою на утворення, уведення в дію

та поширення інновацій у педагогічній теорії та практиці [69]. У цьому контексті *інноваційну освітню діяльність магістра* інтерпретуємо як процес реалізації особою інноваційно зумовлених знань, умінь, навичок, компетенцій на рівні набуття, затвердження, формування та використання освітніх новацій [98].

У наш час не виникають сумніви щодо рухомості нинішнього всесвітнього співтовариства. Активний розвиток глобалізації, інтеграції, інформатизації, які охоплюють усі сфери життєдіяльності, фундаментальні соціально-економічні перетворення, що відбулися на території України, відчувають необхідність у фахівцях з якісно новими професійними і особистісними рисами. Готовність та вміння зустрічати зміни, бути готовим ставати іншим, постійне навчання має найбільш особливе значення в процесі адаптації людини до нинішньої епохи.

Власне нове знання змушує людей відмовитися чи намічати нові точки зору, які вважалися конче потрібними та неодмінними для розумного пояснення. С.О. Сисоєва наголошує на тому, що збільшення і збагачення сучасного знання відбувається не тільки на професійному рівні, а й на рівні всієї життєдіяльності особистості і проявляється у важливості навчитися користуватися сучасними технологіями і прийомами, що в стані діяти певним чином на якість життя особистості, його пізнання світу, контакти з іншими [89].

Освіта в Україні має вектор, що налаштований на інтеграцію у європейський простір, тому все більша цікавість та зосередження приділяється підготовці конкурентоздатних магістрів, фахівців, що відповідатимуть сучасного реаліям та вимогам. Виходячи з зазначеного, вважаємо за необхідне розкрити поняття «підготовка» та «підготовка магістрів до інноваційної професійної діяльності».

Н. Г. Батечко та С. О. Сисоєва характеризують магістрів як таких, хто є здатними забезпечити вирішення актуальних проблем нинішньої епохи. Цей освітньо-кваліфікаційний рівень є одним з вирішальних факторів науково-технічного та економічного розвитку в країні і поділяє погляди формування інтелектуального потенціалу народу, виховання молоді за вектором визначання

цінностей духовних та культурних пожитків українського народу, забезпечуючи перспективи стабільного та стійкого розвитку та розвитку суспільства. Ці тенденції представлені у філософії магістратури: єдність знань, умінь, навичок з постійною гнучкістю, мобільністю, здатністю до освіти впродовж життя. Зміст магістерської підготовки має надати студентам здатність до критичного мислення, світобачення, усвідомлення ролі освітньої галузі як пріоритетної, аналітичного вивчення і порівняння світових напрямів розвитку [89].

Ми погоджуємося з думкою І. В. Гавриш, яка розглядає підготовку студентів до інноваційної професійної діяльності як систему, оскільки її можна охарактеризувати як систематичну множину пов'язаних між собою компонентів, що є єдиним утворенням. Серед компонентів системи вона виділяє мету, зміст, форми, методи, засоби та ін.. З такої точки зору готовність до інноваційної професійної діяльності авторка розглядає як інтегративну якість особистості, а її структуру дослідниця вважає ідентичною структурі функціональної психологічної системи. Мотиви та цілі діяльності, інформаційна основа і програма, підсистема якостей особистості, що є професійно важливими власне і є складовими частинами такої системи [20].

Слід зазначити, що на рівні магістерської підготовки відбувається не тільки сполучення отриманих у минулому наукових знань, але й реалізується перспектива втілити індивідуальну освітню і науково-дослідницьку програму, що розкриває мистецькі здібності магістранта як новатора і винахідника. Останнє досягається за рахунок чималої частини курсів у програмі спеціалізованого навчання, а також за рахунок спеціально організованої науково-дослідницької підготовки, що передбачає першість особистісної пошуково-дослідницької діяльності магістранта, яка проводиться під пильним управлінням вправних, умілих і професійних науково-педагогічних кадрів.

Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017) [82], сукупна реалізація науково-дослідницької роботи студентів-магістрантів мусить гарантувати розв'язання таких завдань:

- здобування наукового світогляду, формування методологією наукового дослідження;
- вжитку потенціалу технологій випереджувального навчання, досягненні високого професіоналізму;
- потреба сталого оновлення і покращення знань;
- піднесення мистецького міркування та персонального хисту студентів під час процесу розв’язання практичних завдань;
- збільшення кругозору і наукової обізнаності прийдешнього фахівця;
- розвій ініціативності, спроможності вживання теоретичних знань у практичній роботі.

Отже, підготовка магістрів педагогічних спеціальностей – це процес накопичування знань, здобуття та відпрацювання навичок та вмінь, що дозволяє ефективно виконувати обов’язки та бути конкуренто спроможним в галузях вибраної діяльності. Це певний комплекс аспектів педагогічного процесу, що націлений на формування творчої, здатної до самореалізації, саморозвитку, самовдосконалення, готової до змін у суспільстві особистості.

Таким чином, зміст підготовки до інноваційної професійної діяльності охоплює систему особистісних, культурних, духовних, професійних знань, умінь та навичок якостей майбутнього фахівця, що формуються в процесі такої підготовки, маючи на увазі суспільні, економічні, наукові, технічні та інші зміни.

Можемо визначити підготовку магістрів до інноваційної професійної діяльності як процес цілеспрямованого формування й актуалізації інноваційно спричинених суб’єктивних якостей та характеристик, знань, умінь та навичок як передумови їх оволодіння основами й глибинами обраної професії та конкурентоспроможності.

1.3. Умови підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці

Новітні соціально-економічні та політичні умови в Україні вимагають суттєвих змін у підходах до професійної педагогічної підготовки фахівців з освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр». За умов сучасності часткова допитливість приділяється дослідженню проблеми підготовки магістрів до інноваційної професійно-педагогічної діяльності, оскільки навчальне навантаження не охоплює належну психолого-педагогічну освіту. Наслідок навчально-пізнавальної роботи магістрів на всіх етапах навчання характеризується сукупністю усталених норм та умов організації професійної підготовки.

Проблему аргументування умов інноваційної професійної діяльності досліджували як українські, так і зарубіжні науковці у різних складниках: принципи інноваційної освіти (В. Аненков [3], М. В. Артюшина [4], І. Д. Бех [10], В. П. Делія [29], В. Г. Кремень [50]), принципи інноваційної педагогічної діяльності (І. М. Дичківська [30], В. А. Сластьонін [91, 92]), принципи підготовки освітян до інноваційної професійної діяльності (І. В. Гавриш [20], Л. І. Даниленко [28], Н. В. Василенко [15], О. О. Кіяшко [41], О. Г. Козлова [47]).

Розглянувши спадщину авторів, переконуємося у мозаїці та різномайтті підходів до розв'язання фіксованої проблеми.

На думку І. М. Дичківської, теперішня інноваційна діяльність має відповідати таким визначальним позиціям [30]: інтеграції освіти, що підкреслює інтенсивну зацікавленість до особистості кожної дитини як вищої соціальної цінності суспільства, на орієнтацію формування громадянина з високими інтелектуальними, моральними, фізичними рисами; розмежування та персоналізація освіти, налагоджує на гарантію умов для вичерпного вияву і розвитку здатностей кожного студента; запровадження демократичних принципів освіти, дотримання його зобов'язує створювати даних для розвитку активності,

підприємливості, творчості особистості, просторої співпраці суспільства в керуванні освітою.

Дослідниця вважає необхідною зміною від нормативної до інноваційної, творчої діяльності, для реалізації цих принципів, що передбачає перехід характеру освітньої системи, змісту, методів, форм, технологій навчання й виховання. У такому випадку метою освіти є суверенний розвиток індивідуальних здібностей, цілей, особистісних цінностей розвиненої, творчої особистості.

На думку В. П. Делія наступні принципи інноваційної вищої освіти є головними: відтворення інновацій, активного пізнання і евристичного навчання, доступності, випередження реальності в практиці і теорії наук, цілісність традицій і сьогодення, коеволюційності, інтелектуальної власності, співробітництва, системності, навчання на основі об'єднання з підприємством і виробництвом, суцільності освіти та ін. [29].

Н. В. Василенко визначає такі принципи підготовки освітян до інноваційної професійної діяльності: науковість, гуманізація, інноваційність, індивідуалізація, демократизація, інформатизація, інтенсифікація, технологізація, розвиток творчого потенціалу, самостійність, повага до особистості, мотивація, випереджувальна спрямованість, неперервність, елективність, інтерактивність, варіативність та практична орієнтація [15].

Враховуючи розбіжності наукових діячів щодо системи розподілу принципів інноваційної діяльності, з'ясуємо сутність поняття «принципи». У термінологічному словнику з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти «принципи» тлумачаться як стрижневі ідеї, система провідних вимог до діяльності, поводження; початкові керівні засади, філософськи і психологічно обґрунтовані і перевірені практикою [97]. Автори словника трактують педагогічний принцип як «педагогічний розряд, що є нормативним положенням, яке базується на педагогічній закономірності, описує найбільш загальну стратегію розв'язання певного роду педагогічних проблем і

виступає одночасно й системно утворюючим фактором для розвитку педагогічної теорії, і критерієм безупинного підвищення педагогічної практики» [97].

Інноваційна діяльність за своєю сутністю є багатокомпонентною.

І. М. Богданова та І. В. Гавриш визначають її як розуміння стрімких процесів; утворення нового типу мислення; особистісне знання професійної діяльності у системі інших видів діяльності; зіставлення результатів якості діяльності з очікуваними чи запланованими; знання нинішніх технологій діяльності. У психолого-педагогічній літературі інноваційну педагогічну діяльність розглядають як багатогранну і таку, що своїми рисами, штампами та підсумками вказує на здатність спроможність суб'єктів освітньої діяльності до відтворення думок та поглядів, їх реалізація, обмірковування даних і продукування нових ідей у педагогічній науці, публікація результатів, задовільнення умов для їх реалізації у системі освіти [20].

О. Г. Козлова вважає інноваційну педагогічну діяльність вищим рівнем педагогічного мистецтва, педагогічного винахідництва, уведення новочасного в педагогічну практику [47].

У нашому дослідженні увага головним чином сконцентрована на підготовці магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці. За професійним призначенням фахівець-педагог готується до здійснення навчально-виховної, науково-методичної та організаційно-управлінської діяльності в різних типах ЗВО. Їх діяльність налічує велику кількість функцій і має сприяти розвитку науки, освіти, виробництва, духовного життя громадян. Зважаючи на професійне направлення, прийдешні фахівці мусять досконало володіти знаннями основних педагогічних і психологічних дисциплін, уміти користуватися концепціями педагогічних суспільних наук та використовувати їх методи в різних сферах викладацької, науково-дослідницької, управлінської інноваційної діяльності.

Узагальнюючи багатогранність досліджень українських та зарубіжних знавців щодо змісту та принципів підготовки магістрів педагогічного профілю до інноваційної професійної діяльності, ми виділяємо такі принципи:

- інноваційності;
- гуманізації;
- системності;
- науковості та відкритості;
- партнерства і співробітництва;
- креативності.

Принцип інноваційності має намір накопичення студентами знань, умінь та навичок у галузі педагогічної інноватики. Тобто, це досвід про нововведення у вищій освіті, закономірності, принципи та підстави результативного розвитку інноваційних процесів, зміст, комплекс, критерії та особливості інноваційної професійно-педагогічної діяльності, етапи, способи і форми її здійснення, специфіку нинішніх технологій у педагогічній науці, методику вивчення передового педагогічного досвіду. Майбутні фахівці повинні уміти ціле направлено використовувати у практиці педагогічні новації, творити мистецьку діяльність та формувати інноваційне мислення.

Принцип гуманізації має на меті розміщення у певному порядку умов для формування найкращих якостей і здібностей магістра, його індивідуального самовираження, самоствердження, шлях його буденних потенціалів. Даний принцип повинен містити в собі психологічну зміну істотних властивостей особистості викладача, модифікація його обов'язків від передачі інформації та контролю діяльності магістра в наставника та радника для студентка. Тому навчання магістра перетворюється на ядро усього процесу, а пошана до його індивідуальності, рахування потреб, бажань, інтересів, довіра до нього трактуються як фундаментальні правила виховання гуманної особистості [6].

Принцип системності спричинений логікою науки й характерними рисами пізнавальної діяльності, які відбуваються згідно з віковими закономірностями процесу розвитку людини. Під час навчання матеріалу необхідно застосовувати системний принцип. Адже за допомогою такої методики легко дістається прагнення до певної мети та плавні переходи від попереднього до наступного під

час навчання, тобто від найпростішого до ускладненого. Такий принцип припускає заздалегідь послідовність у викладанні, тобто спираючись на вже вивчений матеріал, розбір нових даних по частинах, зупинення уваги студентів на основних проблемах, реалізація міжпредметних зв'язків, а також послідовність у роботі студентів виконання домашніх завдань, повторення навчального матеріалу систематичним способом, ґрунтовна самостійна робота, виконання різноманітних науково-дослідних робіт [108].

Принцип науковості та відкритості показує неупереджені наукові доробки, для забезпечення професійної направленості навчання магістрів у ЗВО [13]. Не слід спрощувати даний принцип до простого оволодіння певною кількістю знань, умінь та навичок студентами. У ході його реалізації слід додержуватися принципу відкритості навчання: від легкого до важкого, від відомого до невідомого, від простого до складного. Відкритість у навчанні зовсім не означає простоту та легкість, адже функція викладача полягає у тому, аби бути ментором, наставником для студентів, бути стимулом для їх намагань, допомогти пізнати суть для самостійного вивчення будь-яких наукових проблем.

Принцип партнерства і співробітництва має на меті оволодіння складових культури знань, навичок, діяльності, відносин між людьми. Складний комплекс зв'язків, що виникають в інноваційній освітній діяльності націлений на вироблення суб'єктних відносин між студентом та викладачем. Дана система ґрунтовно змінює відносини «викладач – студент», трансформуючи їх відносини у партнерські, адже вони разом несуть відповідальність за плоди та підсумки праці [65]. Щоб впровадити даний принцип необхідно невтомне та енергійне уведення в дію магістрів у навчально-пізнавальну діяльність, що є організованою на засадах внутрішньої мотивації; колегіальним розвідуванням рішень наукової проблеми, освітніх та виховних завдань.

Принцип креативності в інноваційній професійній діяльності магістрів потребує від них створення кардинально нового, нетрадиційного підходу до розв'язання наявних перед ними педагогічних цілей і завдань, вміння швидко та

вчасно вирішувати будь-які професійні проблеми, бути у взаємодії з колегами та викладачами [40]. Такий принцип втілюється в життя шляхом сукупності студентів, пов'язаних спільними інтересами та діяльністю, творчого трактування й опрацювання ідей, планів та проєктів у навчальному процесі, створенні умов для свободи суті пізнання і форм навчальної діяльності.

Зазначимо, що зі змінами в суспільному та економічному просторі, розвитком нових наук та знань, перебудовою вимог до сучасних фахівців, із розширенням потреб, бажань та цілей студентів виникає потреба в коректуванні системи навчання відповідно до зовнішніх та внутрішніх чинників, постає проблема якісної її зміни для задоволення всіх учасників: студентів, викладачів [66].

Коректні педагогічні умови збільшують ефективність професійної підготовки, забезпечують неперервність освітнього процесу, актуалізують усвідомлення магістрантом свого професійного розвитку. З'ясуємо трактування поняття «умови». Термін «умови» в енциклопедії освіти визначається як необхідна, обов'язкова обставина, що забезпечує існування, здійснення чогось [33].

У національному освітньому глосарії поняття «умова» має декілька тлумачень. Зокрема, воно визначається і як «обстановка, в якій відбувається щонебудь», і як «правило, що встановлено в певній галузі життя або діяльності», і як «вимога, що висувається однією із сторін, що домовляються між собою» [69].

Згідно з тлумаченням І. П. Підласого, організація як педагогічна категорія – «...це впорядкування дидактичного процесу за певними критеріями, надання йому необхідної форми для найкращої реалізації поставленої мети» [77]. З огляду на це «форма» (від лат. «forma» – зовнішній вигляд, оболонка) визначається дослідником як стиль буття навчального процесу, зовнішня форма для його внутрішньої суті, змісту та логіки, що пов'язана з упорядкованістю його здійснення.

На засадах визначених ознак опрацьованого терміну визначимо умови, які утворюють достеменну систему і задовольняють результативність формування усіх компонентів готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

З огляду на проблему дослідження вирізимо такі умови:

- 1) персоналізація інноваційно-освітніх шляхів магістрів у педагогічній науці;
- 2) створення зразка інноваційного контексту професійної діяльності магістрів педагогічних спеціальностей у розвивальному середовищі ЗВО;
- 3) спонукання до самокерування інноваційною діяльністю магістрів у педагогічній науці.

Проаналізуємо вище подані умови детальніше. Першою умовою є *персоналізація інноваційно-освітніх шляхів магістрів педагогічних спеціальностей*. Напряма на особистість майбутнього фахівця, прийнята в якості професійної освіти, завбачає зміну місцезнаходження уваги з навчання, орієнтованого на засвоєння програмного матеріалу, на навчання, в процесі якого відбувається саморозвиток, саморегулювання та самореалізація особистості студента ЗВО [9]. Науковці переконані, що основним критерієм готовності магістра до інноваційної професійної діяльності мають бути наявними не здатність повторення та відновлення отриманих знань, умінь та навичок у професійній діяльності, а обмірковування перспектив до самостійного розшукування для вивчення, формування і непохитне заохочення вміння самостійно мислити, знаходити та теоретично обґрунтовувати нові ідеї, положення, вирізняючи власну професійну позицію.

Формування готовності випускників магістратури до інноваційної професійної діяльності має сприяти особистісному розвитку магістранта. Риси характеру, темперамент, поведінка майбутнього професіонала відіграють важливу роль у його підготовці до інноваційної професійної діяльності [93].

Дослідниця Є. П. Печерська наголошує на тому, що успіх реалізації будь-якого нововведення щільно сполучений з інноваційною поведінкою, яка є процесом, де виявляються індивідуальні стосунки учасника до змін, що відбуваються. Вибір інноваційної поведінки тісно пов'язаний з рівнем інноваційності кожного учасника, схильності його до новаторства [76].

Слід розрізнити інноваційне мислення від наукового, як форму інноваційної діяльності, що становить риси орієнтації учасника на комерційно результативне вироблення нововведення. Воно безпосередньо залежить від рівня професіоналізму інноватора, його здатності до систематичного отримання нової інформації, психологічної та діяльнісної спрямованості на розвиток та пошук нового [76].

Підготовка магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці повинна йти наряду з творчістю. Новизна, створена в процесі інноваційної діяльності, а також її об'єктивна важливість і вагомість є тим, що поєднує поняття «інновації» та «творчість». Під творчістю розуміють діяльність, плодом якої є формування нових матеріальних і духовних надбань, а також спроможність людини до такого виду діяльності [76].

Творча діяльність характеризується сполучуваням стилем мислення, який розкривається у вмінні виражати нове, оригінальне, синтезувати різні ідеї генерувати уявні експерименти. Таким чином, необхідною умовою формування такого стилю мислення, на наш погляд, є активні методи навчання.

За І. М. Дичківською [30] серед особистісних рис, що сприяють творчому мисленню, виділяють: психологічну стійкість, любов до фантазії, побудова планів на майбутнє, домінування позитивних емоцій, особистісну активність, відсутність конформізму, впевненість у своїх силах, наступальність характеру, відсутність боязні здатися дивним і незвичайним, схильність до ризику, добре розвинене почуття гумору, багата підсвідомість.

Найважливішу здатність, яку повинен придбати студент у ЗВО – це здатність вчитися, яка дійсним чином позначиться на його професійному

становленні, бо визначає його можливості у після вузівській безперервній освіті [90]. Важливим є здатність самостійного здобуття знань, заснована на творчому мисленні. Тому наступною психолого-педагогічною особливістю, яку необхідно враховувати при підготовці магістра, є те, що навчання має спиратися на активну самостійну роботу магістранта. Увесь цикл здобуття освіти в магістратурі – це професійно розроблена самостійна робота магістрів, що містить:

- компонування тез та статей з тематики наукових досліджень, розробку доповідей для наукових конференцій, семінарів, практичних занять;
- складання рефератів з виучуваних дисциплін, виконання курсових робіт, проєктів із основних та вибіркових дисциплін;
- індивідуальне проведення досліджень у процесі науково-дослідницької практики, подання звіту з науково-дослідницької практики;
- професійну практику, що включає самостійну підготовку і проведення занять та виховних заходів зі студентами, написання аналізів проведених занять і виховних заходів;
- науково-дослідницьку роботу в процесі підготовки магістерської роботи;
- керівну навчальну дію [32].

Навчання в магістратурі повинно бути зорієнтованим на вміння магістрів самостійно поповнювати свої знання, мислити по-новому, впевнено орієнтуватись у стрімкому потоці наукової інформації, проявляти та розвивати творчу ініціативу, розширювати його науковий та культурний кругозір за межами аудиторних занять.

Тому, вважаємо доцільним використання поняття «персоналізація» – (від лат. «persona» – особистість) як процес одержання суб'єктом загальнолюдських, суспільно значущих, індивідуально-неповторних якостей та властивостей, які дають дозвіл самобутньо втілювати певну соціальну роль, творчо контактувати з іншими людьми.

Персоналізація передбачає рушійні перебудови інтелектуальної галузі та обміжок запитів особистості іншої людини, які відбуваються в результаті

діяльності індивіда. О. М. Ковальчук впевнена, що єдиний достеменний шлях задоволення потреби в персоналізації – це діяльність [43]. Внаслідок діяльності людина продовжує себе в інших, транслює свою індивідуальність.

Отже, для досягнення мети майбутнього фахівця важливу роль відіграє особистісне ставлення до інновацій, бажання їх створення та реалізації на практиці.

Наступною умовою у підготовці магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці виділяємо *створення зразка інноваційного контексту професійної діяльності магістрів у розвивальному середовищі ЗВО*.

Інноваційність сьогодні є необхідною складовою усього людства, що забезпечує його конкурентоздатність. ЗВО повинні випускати фахівців, що мають здатність утворити суспільство майбутнього та вміти прогнозувати. Тому необхідно виховувати нову плеяду вчителів та викладачів, які здатні до інноваційної діяльності та мають розвинений рівень у методології.

У Законі України «Про освіту» (2017) зазначається, що «зміст освіти – це обумовлені цілями та потребами суспільства вимоги до системи знань, умінь та навичок, світогляду та громадських та і професійних якостей прийдешнього фахівця, що формується у процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку науки, техніки, технологій і культури» [82].

Оскільки зміст освіти – величина, яка підвладна рівню розвитку науки, соціально-економічного, культурного стану суспільства, то необхідно так само удосконалити систему постійного його поновлення, згідно з розвитком науки та здобуттям людством нових знань.

Важко уявити сучасний навчальний заклад неоснащеним комп'ютерною технікою, мультимедійними ресурсами, Інтернетом. Їх використання сприятиме покращенню навчального середовища, відповідатиме вимогам суспільства.

В. Г. Кремень пропонує дефініцію навчального середовища як простір, що є неприродним і планомірно видобуваним у ЗВО, у якому здійснюється освітній

процес із створеними необхідними і належними для учасників умовами щодо результативного та безпечного досягнення цілей навчання і виховання [50].

У нашому дослідженні – це освітній простір ЗВО, у якому здійснюється підготовка магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

Дослідниця С. Г. Литвинова описує умови такого освітнього середовища, що має: бути доступним для всіх учасників освітнього процесу; бути інноваційним, насиченим різними видами інформаційних технологій, сприяти тенденціям та стратегіям розвитку освіти; впроваджувати результативність освітнього процесу; бути належним принципам педагогічної раціональності, неподільності, індивідуалізації та самостійності; містити точне виділення структурних складників; бути створеним і використовуватися за необхідністю, відповідно до мети навчання; гідно впроваджувати освітню діяльність; прокласти курс педагогам на розвиток особистості студента; забезпечувати різноманітність навчальних компонентів; підтримувати складну конфігурацію [56].

Отже, важливим у магістерській підготовці є навчальне інноваційне довкілля, яке ефективно та похвально підтримуватиме творчі ідеї і в якому можна використовувати засоби ІКТ. Більшість навчальних предметів базуються на сучасному підході щодо створення інформаційних моделей, ресурсів, технологій. Перспективи використання ІКТ в освіті пов'язується з розвитком Інтернету, як глобальне інтерактивне середовище, що навчає. Студент постійно знаходиться у контакті: особистому, інформаційному, використовуючи можливості Інтернет-технологій: блоги, вікі-проекти, форуми, пости у соціальних мережах. І для того, щоб бути самостійним суб'єктом у цих стосунках, необхідно сформувати самодостатню, розвинену особистість, яка повинна знати характеристики засобів, способів та методів формування, опрацювання, зберігання і передавання інформації; особливості їх застосування в освіті; володіти методами розроблення та впровадження ІКТ у різні сфери людської життєдіяльності.

Головна мета підготовки магістрів педагогічних спеціальностей – це отримання якісно нової освіти, яка потребує не тільки змістовного

переосмислення суттєвих аспектів і перегляду наукових і освітніх напрямів, але й застосування провідних технологій сучасного навчального процесу [7]. Тому, у навчальних планах підготовки фахівців необхідно так сформулювати цикли дисциплін та порядок їх вивчення, щоб забезпечити належну якість фахової підготовки магістрів. Для того університет потребує:

1) викладачів з високим рівнем професійної компетентності, готових до взаємодії та співпраці зі студентами;

2) сприяння побудові кожним магістром індивідуального інноваційно-освітнього шляхів, в якому основне місце посідає дослідницька практика, що дозволяє студенту включитися в розв'язання актуальних проблем освіти;

3) наявність розробленої системи моніторингу освітнього процесу в магістратурі, орієнтованої на фіксацію змін в індивідуальному становленні професіонала;

4) активізація використання різноманітних ресурсів професійно-освітнього середовища університету [99].

Третьою умовою нашого дослідження є *спонукання до самокерування інноваційною діяльністю магістрів у педагогічній науці*. Основи виникнення менеджменту, самоменеджменту і як наслідок, педагогічного самоменеджменту мають певні економічні особливості, у зв'язку з переходом суспільства до ринкових відносин. Сучасне життя та діяльність в освіті складається з організаційних і управлінських завдань. Висока культура менеджменту відома досить давно на заході та розцінюється як важлива складова успішної професійної освіти [39].

Історичні передумови виникнення соціального феномену «самоменеджмент» обумовлені процесами глобалізації ринків та інформаційної революції в галузі освіти. Розвиток мобільних технологій та Інтернету забезпечили освітнім установам більш доступні та ефективні канали комунікації з споживачами [112]. Для успішного управління в сучасних умовах постає гостра необхідність у фахівцях (вчителях, викладачах), що володіють знаннями,

вміннями та навичками менеджера. Професіоналізм сучасного вчителя, як менеджера, полягає у оволодінні певної системи знань у професійній освіті та управлінні, вмінні працювати з іншими людьми (колегами, учнями, батьками) [75].

Дослідження О. І. Мармаза дають нам підстави для розгляду питання керування, яке здійснює викладач. Сутність менеджменту педагога в класі полягає у створенні «розвивального середовища», в якому і буде відбуватися саморозвиток особистості. Щодо процесу навчання вчені роблять висновок, що «навчати не можна, потрібно тільки учитись». Таке усвідомлення своєї функції в навчальному процесі значно змінює мислення педагога і стимулює його на створення нових засобів, способів керувальної діяльності, що в свою чергу веде педагога до саморозвитку та самокерування (самоменеджменту) [63].

Науковці розглядають самоменеджмент як керуючу систему, яка спрямована особистістю на себе. Елементами самоменеджменту виступають внутрішня активність особистості, рефлексивність, глибинний потенціал і здатність до самоорганізації, самоствердження та самореалізації; вміння керувати собою, чітко планувати свій робочий та вільний час, здатність до самомотивації, самостійності та самовдосконалення [108].

На думку О. І. Мармаза, дійсно зумовленою є необхідність навчання всіх викладачів управлінській діяльності з метою отримання кращих результатів у навчанні, вихованні та розвитку особистості. Керувальна діяльність повинна здійснюватись свідомо, професійно, методично правильно, а не вимушено, нестримно, підсвідомо, як відбувається у багатьох ЗВО.

Успішність самокерування залежить від високого рівня розвитку загальних здібностей особистості, комплексу взаємодоповнюючих якостей та рис. Філософський енциклопедичний словник подає термін «управлінські здібності» як якості особистості, дані від природи, що не зводяться тільки до знань і навичок. Ці дані передбачають наявність вроджених здібностей до лідерства,

володіння вміннями впливати на поведінку інших людей, тобто керувальні здібності [98].

До організаторських здібностей, згідно з дослідженнями В. С. Петрухіна, належать:

- вміння пристосування до швидких змін, мати хист до мистецької діяльності;
- вправність до комунікації, бути привітним та незамкнутим, готовим співпрацювати з будь-якими людьми; умілість вирішувати різноманітні конфліктні ситуації, вміти розглядати їх з різних точок зору;
- здатність до стресостійкості, наявність інтелектуальної і емоційної впевненості та захищеності у конфліктних ситуаціях, готовність тверезо приймати рішення;
- покращення знань, заповзятливість, неприязнь до минулих, старих переконань, бажання нововведень, самовлада, підприємливість;
- панічність, лідерство, тобто прагнення до особистої суверенності, самоповаги, твердий та наполегливий характер [74].

Однак, у сучасній системі вищої освіти існують певні суперечності у вирішенні завдань формування у магістрів готовності до самокерування інноваційною діяльністю. Незначна самоорганізація, невміння порядкувати власний час, брак рефлексії, відсутність ініціативи та творчості відносяться до найбільш значних недоліків. Тому до випускника висувуються такі вимоги: володіння новими особистісно-орієнтованими технологіями, самооцінка, освоєння гуманістичного особистісно-розвивального типу взаємодії; визначення перспектив, постановка чітких, конкретних цілей, виявлення реальних шляхів і способів їх реалізації; здатність до концентрації особистісних ресурсів на тому, що має бути досягнуто; планування та розподіл робочого часу.

Для наступної умови спонукання до самокерування інноваційною діяльністю магістрів у педагогічній науці вважаємо за необхідне розгляд поняття

«спонукання» (від лат. «пую» – збуджую, заохочую). У термінологічному словнику цей термін означає зазивати до дії, давати поштовх, заохочувати [97].

Особистості, що стикаються з складанням і реалізацією інновацій виділяються з-поміж людей достатнім рівнем освіти та інтелектуального розвитку. Для них є притаманним аналітичне мислення, посилене почуття власної гідності, власність, суверенність. Звідси, спонукання до інноваційної діяльності має певні своєрідні ознаки, такі як: застосування значної чисельності матеріальних і нематеріальних, організаційних і психологічних заохочень та поштовхів, що є орієнтиром для задоволення вимог вищого рівня; наділення процесу спонукання в інноваційній сфері перманентної притаманності.

Інноваційні зміни у наш час зростають достатньо швидко, як наслідок йде переорієнтир цінностей, світогляду суспільства, соціальних орієнтацій, збільшення психологічних навантажень під час творчої діяльності, що вимагає неперинного здобуття нових знань, навичок, досвіду. Для того, аби комфортно почуватися у такому суспільстві необхідно застосовувати різноманітні економічні та морально-етичні стимули та поштовхи, за допомогою яких підтримувався б зв'язок між якістю творчої діяльності новатора, з одного боку, і рівнем стимулювання, з іншого.

Інноваційний потенціал викладача можемо охарактеризувати наступним чином: наявність творчої здатності генерувати нові ідеї, що зумовлено професійною установкою на досягнення пріоритетних завдань; уміннями проектувати і моделювати свої ідеї на практиці; новизна, оригінальність у проведенні занять, дослідницька спрямованість, висока результативність [66].

Саме тому мистецтво самокеруванням стає значущою складовою у сучасній системі освіти, у підготовці магістрів зокрема. Оскільки магістри є генераторами творчих ідей, які здібні забезпечити прогресивний розвиток у науці та втілювати свої нові ідеї у практиці, необхідним вбачаємо виділення вагомих якостей майбутніх фахівців:

1) якості, спільні для всього людства: працелюбність, безкомпромісність, відданість, обов'язковість, дотримання свого слова, аналіз власного «Я», людяність, фактичність, акуратність;

2) психофізіологічні якості: дуже здоров'я, високий рівень розвитку, наявність інтелектуальних якостей, сукупність психічних особливостей, направленість особистості;

3) практичні якості та організаторські здібності: заповзятливість, уміння діяти без сторонньої допомоги у вирішенні питань, само організованість, дотримання дисципліни, спроможність точно ставити цілі та визначати завдання, майстерність зміни стилю поведінки в залежності від умов, вміння та бажання швидко приймати рішення, здатність аналізувати та оцінювати результати;

4) комунікативні якості: культура мовлення, досвід публічних виступів, вправність у підтримці психологічного клімату в колективі;

5) професіоналізм в обраній справі, використання на практиці сучасних інноваційних прийомів, здатність обробки документації [75].

Узагальнюючи сказане, до педагогічних умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності відносимо такі: персоналізація інноваційно-освітніх маршрутів магістрів педагогічних спеціальностей; моделювання інноваційного контексту професійної діяльності магістрів у педагогічній науці у розвивальному середовищі закладу вищої освіти; стимулювання самоуправління інноваційною діяльністю магістрів педагогічних спеціальностей.

Висновки до розділу 1

Проаналізувавши низку наукових праць та джерел, можемо зробити певні висновки. Наразі питання підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної освіти є недостатньо вивченим. Науковці активно займалися дослідженнями у різних аспектах, тому проблема підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці залишається актуальною.

У першому розділі кваліфікаційної роботи нами був здійснений аналіз базових понять дослідження, що характеризують сутність і зміст освіти вищої школи: «освіта», «вища освіта», «професійна підготовка», «професійна освіта», «інновація», «інноваційна професійна діяльність».

Окрім того, описані поняття, відносні до підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури: «магістрант», «магістр», «магістратура», «професійна підготовка». У роботі поняття «магістрант» розглядається як таке, що характеризує особу, яка, маючи ступінь бакалавра чи спеціаліста, опановує освітньо-професійну програму магістерського рівня за певною спеціальністю у ЗВО III – IV рівнів акредитації. Зазначені базові поняття розкривають особливості професійно-педагогічної діяльності викладачів вищої школи як процесу та результату їх підготовки в магістратурі у ЗВО.

Розглянуто особливості діяльності інституту магістратури в системі вищої освіти в Україні, зазначено особливості сучасної підготовки фахівців в умовах магістратури, а також охарактеризовано нормативно-правове забезпечення та організаційно-методичні засади магістерської підготовки в Україні.

Готовність до інноваційної професійної діяльності як системне новоутворення володіє власною динамікою, піддається певним змінам в контексті загального процесу особистісно-професійного розвитку магістра як суб'єкта навчально-професійної діяльності.

Зважаючи на це, теоретично обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують позитивну динаміку підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності, зокрема: персоналізація інноваційно-освітніх шляхів магістрів педагогічних спеціальностей; створення зразка інноваційного контексту професійної діяльності магістрів педагогічних спеціальностей у розвивальному середовищі ЗВО; спонукання до самокерування інноваційною діяльністю магістрів у педагогічній науці.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

2.1. Реалізація педагогічних умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці

Результативність зрушень під час підготовки студентів рівня магістр до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці припустиме за умови об'єднання та тісного взаємозв'язку даних педагогічних умов:

- 1) персоналізація інноваційно-освітніх шляхів магістрів у педагогічній науці;
- 2) створення зразка інноваційного контексту професійної діяльності магістрів педагогічних спеціальностей у розвивальному середовищі закладу вищої освіти;
- 3) спонукання до самокерування інноваційною діяльністю магістрів у педагогічній науці.

Саме тому рахуємо значним та потрібним надання способів реалізації поданих педагогічних умов, які проходили експериментальну перевірку в реальному процесі підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

Перша умова *персоналізація інноваційно-освітніх шляхів магістрів педагогічних спеціальностей* здійснювалася студентами у процесі проходження педагогічної практики. Основу цієї умови складає персоналізація, тобто індивідуальна освітня траєкторія, яка містить програму організації та здійснення освітньої роботи студентів, персоніфікацію процесу їхньої готовності, еволюції особистого й професійного потенціалу на підґрунті сполучування власних та суспільних набутих знань традиційного й новаторського підходів до освітньої та

професійної діяльності відповідно до індивідуальних потреб та нужд об'єктів навчального процесу.

На наш погляд, визначним аспектом є розробка способів організації професійних практики для магістрів, що налічує самостійну теоретичну та практичну підготовку студентів до реалізації основних її цілей. Під час педагогічної практики магістри були налаштовані на втілення індивідуальних завдань, що стимулювали індивідуально-професійне само покращення, формування первинних навичок реалізації інновацій в навчально-виховний процес. Впродовж проходження практики формувалася мотиваційно-ціннісний компонент готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

Інноваційна направленість педагогічної практики магістрів можлива лише при виконанні наступних вимог: ознайомлення студентів з інноваційними освітніми методами та прийомами, оволодіння інноваційним педагогічним досвідом викладачів ЗВО, під час відвідування та аналізу занять у процесі проходження практики. Окрім того, студенти зобов'язані виконати й інші пункти індивідуального плану, а саме проводити заняття у групах із застосуванням нових прийомів навчання та новаторських методів (лекції-бесіди, дидактичні ігри, дискусії чи дебати та ін.); розробляти нові дидактичні матеріали у вигляді наочних посібників, презентацій, комп'ютерних навчальних програм, тощо).

Відзначимо, що практика тривала 8 тижнів у 3 семестрі другого рівня вищої освіти і здійснювались у три етапи:

I етап – адаптаційний, теоретична підготовка, який передбачав: складання та затвердження магістрантом індивідуального плану; вивчення психолого-педагогічної літератури, щодо навчання у вищій школі; знайомство з документацією; відвідування занять викладачів; аналіз відвіданих занять викладачів; складання графіку проведення власної науково-дослідної роботи з теми кваліфікаційної роботи.

II етап передбачав такі види робіт: самостійну розробку планів практичних занять за передбаченим планом; проведення практичних занять у закріпленій групі; психологічний аналіз групи, у якій студент проводить заняття; психологічний аналіз одного студента групи; залучення магістрами студентів до різних заходів з наукової творчості; проведення поза аудиторних заходів; організація підготовки студентів до участі у науково-практичній студентській конференції; відвідування занять проведені іншими студентами та їх аналіз.

III етап – передбачав презентацію створених посібників за темою власного дослідження; самостійну підготовку рецензії на проведені заняття іншими магістрами; рецензії та відгук наукового керівника на студентську науково дослідну роботу; оформлення звіту про виконання індивідуального плану роботи магістра-практиканта та підготовка документації; проведення науково-практичної студентської конференції.

Таким чином, визнаємо, що під час проходження педагогічної практики у магістрів педагогічних спеціальностей розвиваються мотиви розуміння сутності науково-педагогічної, інноваційної діяльності, інтерес проведення аудиторних занять зі студентами, науково-педагогічні дослідження, розробка та впровадження педагогічних нововведень, тобто формується мотиваційно-ціннісний компонент готовності до інноваційної діяльності.

Окрім того, під час проходження педагогічної практики була реалізована й друга педагогічна умова – *створення зразка інноваційного контексту професійної діяльності магістрів педагогічних спеціальностей у розвивальному середовищі ЗВО.*

Вважаємо за необхідне розтлумачити зміст поняття «зразок». Це те, чого варто наслідувати, взірець, модель. Визначимо точніше поняття «модель» та «моделювання». Теорія моделі ґрунтується на принципах гуманізму та на модерних концепціях розвитку особистості людини. Її основу складає ставлення до людини як найвищого ідеалу соціального буття, індивіда пізнання, спілкування та творчості. Основною проблемою чутливого ставлення до людини, за дослідженнями сучасних, як вітчизняних, так і зарубіжних теоретиків освіти (І. А.

Зязюна [38], В. Г. Кременя [51], В. С. Лутая [59], О. Я. Савченко [86], П. Ю. Саух [87], Б. С. Гершунського [21]), є питання людського виміру в освіті, її наявних можливостей, а головними напрямками розвитку – об'єднання зі світовим освітнім довіллям, інноваційність, прозорість, вектор на загальнолюдські та національні цінності, вступ до нової освітньої моделі, що містить гуманістичну модель навчання, виховання і розвитку особистості людини [14]. Саме тому актуальність даної парадигми обумовлена розкриттям змісту професійної підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти.

Відповідно до термінологічного словника, моделювання – це метод, який активно використовується в науці для вивчення та аналізу різноманітних об'єктів, процесів, тощо за допомогою побудови їх зразків, що продовжують залишатися в такому ж стані, залишаючи основні вирізненні характерні риси та ознаки об'єкта що досліджується [97].

Як зазначає С. І. Архангельський, як метод, моделювання виражається шляхом пізнання, завдяки природним чи штучним системам, які здатні в певній взаємодії виучуваний замінювати об'єкт, і подавати нові факти про нього [1].

Основу моделювання навчального процесу складають два фактори: гіпотеза і розумова конструкція . У свою чергу, розумова конструкція, так чи інакше мірою, схожі і водночас відрізняється від об'єкта дослідження. Моделлю прийнято вважати спеціально створену форму об'єкта для передання з точністю характеристик справжнього об'єкта, який підлягає вивченню [1].

Дана умова передбачає надання студентам можливості проявляти незалежність, самостійність, активність та творчість, в якій здійснюється впровадження інноваційної діяльності. Студент під час педагогічної практики проводить практичні заняття, розробляє додаткові навчальні матеріали, має можливість впровадити інноваційність у свою діяльність. При цьому важлива функція магістранта полягає у створенні умов для студентів, що дозволяє їм дістатися вищого рангу самоорганізації і набутих нових особистісно-професійних якостей.

Для цього важливим є пошук нових методів та форм навчання, застосування інноваційних освітніх технологій, що передбачає готовність магістранта до інноваційної діяльності та створення умов навчання, які сприятимуть ефективності їх реалізації.

Нарешті третя умова, яка нами виокремлена – *спонукання до самокерування інноваційною діяльністю магістрів у педагогічній науці.*

Зауважимо, що серед результативних способів не безпосереднього керувального впливу на будь-якого студента є спонукання чи стимулювання, особливість якого зводиться до того, що професійна діяльність особи керується не шляхом опосередкованого впливу на людину, а на зовнішні відносні неї умови, на стан її життєдіяльності, які надають нову цікавість та запит. Саме при опосередкованому керувальному впливові, діяч потрапляє в ситуацію для вибору найбільш прийнятих заохочень, які являють собою спонукальні мотиви, що є цікавими для особистості в здійсненні певної діяльності з метою задоволення власних запитів.

Процес мотивації є достеменним поштовхом, що утворюється за рахунок потреб та особистісних факторів зовнішнього характеру. Потреби і мотиви виступають у ролі збудників різного типу. Мотив є остаточно сформованим рішенням, кінцевим продуктом мотивації. Ми дотримуємося позиції автора, що мотиви – це імпульси, які пройшли через свідомість людини і виступають як її само стимули. Основу таких дій, що спонукають складають розташовані на поверхні чинники, такі як добросовісні, чесні, грошові, соціальні та ін. Під спонукою розуміють не внутрішні заохочування та поштовхи, що спрямовані на досягнення певної мети. У свою чергу мотив може теж трактуватися як спонuka до дії, проте його основу складає не тільки стимул, як винагорода, а ще й індивідуальні передумови [17].

Непідготовленість багатьох магістрів до інноваційної професійної діяльності науковці пояснюють такими причинами:

- дефіцит сучасних інформаційно-методичних матеріалів щодо нетрадиційних методик навчання;
- брак бажання у викладачів у розробці інноваційних технологій та впровадження їх у навчальний процес;
- занижений рівень мотивації студентів та недостатність цілеспрямованої підготовки студентів-магістрантів до такої діяльності.

Слід зазначити вагомий внесок науковців С. С. Вітвицької [19]; І. В. Гавриш [20]; Н. В. Гузій [27]; Н. В. Кузьміної [53]; О. М. Семенов [88, 114]; С. О. Сисоєвої [89]; В. А. Сластьоніна [91, 92] у розробку методологічних підходів до професійної підготовки студентів у вищій школі.

Гуманістичний підхід носить індивідуальні риси освіти, враховуючи персональні психологічні особливості, повагу до особистості, розвиток її індивідуальності. Важливим є орієнтація не на кінцевий результат, а на сам освітній процес, на створення умов для розкриття творчого потенціалу, відображення явищ дійсності у свідомості індивідуала. Наразі такий підхід тільки набуває міцності в Україні та називається особистісно-орієнтованою гуманістичною моделлю [19].

Зміст наступного – суб'єктного підходу до підготовки магістрів полягає у необхідності підготовки спеціалістів з гнучкою організацією психіки, готових до змін в оточуючому світі [91].

У процесі становлення магістра, категорія суб'єкт є продуктивною, адже студент стає суб'єктом професійної педагогічної діяльності. Л. М. Мітіна характеризує викладача як суб'єкта педагогічної діяльності через його здатність вийти за межі безупинного потоку повсякденної педагогічної практики і побачити свою працю у цілому. Саме це дає можливість сприйняти себе повноцінним будівельником педагогічного процесу, тобто розуміти, осмислювати й давати оцінку складнощам професійної діяльності, бути в змозі самостійно розв'язувати їх згідно з конкретними педагогічними ситуаціями [67]. Такий підхід забезпечує

прагнення до зміни самого себе задля досягнення чітких цілей професійної діяльності.

У контексті нашого дослідження варто приділити увагу діяльнісному підходу, який у сполучі з системним у підготовці магістрів потребує розгляду всіх компонентів педагогічного процесу у їх цілісності: мети, мотивів, способів, контролю та аналізу досягнутих результатів.

Для кращого розуміння поняття «діяльність» ми зазначимо думку психолога А. В. Маргуліса, який визначає діяльність як характеристику людської активності, як вищий етап активності живих систем, як певний спосіб існування соціальної дійсності, тобто як узагальнену характеристику людської активності [61].

Слід відмітити, що у психологічній та педагогічній літературі зміст поняття «діяльність» не ототожнюється з поняттям «активність» та відрізняється своїми сутнісними характеристиками [95].

С. С. Вітвицька пояснює поняття «активність» у ширшому аспекті, у зіставленні з поняттям «діяльність», розглядаючи активність як процес пізнання дійсності, і навіть весь життєвий шлях особистості як процес тієї чи іншої діяльності [19].

За О. М. Ковальчук, діяльність і дія в специфічному значенні цього слова варто розглядати лише в тому випадку, коли дії особистості направлені на зміну навколишнього середовища [44].

П. П. Микитюк висловлює подібну думку, оскільки «на рівні розгляду й аналізу особистості як суб'єкта конкретної соціальної діяльності поняття «активність» уже не тотожне поняттю «діяльність» і виступає як самостійна окрема категорія, що характеризує кількісно-якісну сторону діяльності особистості» [66]. Ми розділяємо думку науковця.

На підставі аналізу наукових праць, можемо дійти висновку, що досягнення особистістю мети своєї діяльності можливе лише за умови прояву її активності, і чим вищий рівень активності, тим ефективнішою буде її діяльність [45].

Навчально-пізнавальна, дослідницька, професійна, інноваційна діяльність магістрів в процесі навчання розглядається нами як засіб задоволення особистістю її інтелектуальних і духовних потреб, де узагальненим наслідком є процес пізнання й усвідомлення законів як цілісної системи.

Саме діяльність визначає формування в людини всіх психічних процесів і свідомості, а вони, у свою чергу, є умовою її подальшого вдосконалення. Залучення суб'єкта до діяльності приводить до об'єднання численних і різних за складністю її компонентів у функціональну психологічну систему діяльності [66].

У межах цього підходу, дослідниками розглядають рідкісне явище культури особистості, у яке було покладено її розвиток як найвищого рівня людської обізнаності та компетентності. За дослідженнями Б. С. Гершунського «Культура – найвищий вияв людської освіченості і професійної компетентності. Саме на рівні культури може в найбільш повному вигляді виявитись індивідуальність» [21, с. 74].

Як зазначає науковиця Н. Б. Крилова, «культура особистості є своєрідним комплексом, неподільна єдність соціальних якостей, що проявляються в її життєдіяльності не стільки в кількісних і формальних, скільки в складних якісних параметрах, які визначають продуктивність її соціальної діяльності. Саме тому, культура особистості проявляється через життєдіяльність людини, її стиль та образ життя, а не тільки через загальний обсяг знань, поглядів, отриманих здібностей, умінь та навичок, засвоєних методів і способів діяльності. Це нагромаджене утворення, що надає якість конкретних форм діяльності та поведінки індивіда, рівень, повноту й цілісність розвитку його особистості. Культура особистості – це міра досягнутого розвитку людини, її внутрішнього світу, соціального потенціалу і готовності до різноманітної діяльності із збереженням й поширенням кола цінностей» [52].

Спираючись на дослідження науковців, ми вважаємо доцільним використати культурологічний підхід для підготовки магістрів. Цей підхід вважається одним із головних факторів підвищення соціального статусу викладача ЗВО, як грамотного професіонала, спроможного до інноваційної діяльності [66].

Наступний підхід, який на нашу думку слід використати – це синергетичний – досить близький із системним. Термін «синергетика» був запропонований німецьким вченим Г. Хакеном [100], що у перекладі з давньогрецької означає «спільна праця, дія». У загальному значенні, синергетика – це науковий напрям, що має на меті дослідити процеси у нестійких системах, вивчити процеси самоорганізації. Достатня кількість допоміжної кількості енергії призводить до нової організації. Таким чином відбувається перехід від хаотичного до стійкого стану. Згідно з досліджень І. Р. Пригожина та Г. Хакена зміна неупорядкованого до організованого станів відбувається за рахунок сукупної і одночасної дії кількох підсистем, що створюють єдину систему [81;100].

У ході нашого дослідження підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності важко оминати принципів синергетичного підходу, адже ми маємо справу з особистістю. З точки зору синергетики, особистість – це складна система, розвиток якої є непослідовним і яка здатна до самоорганізації та самовиявлення.

Окрім того, процес підготовки магістрів неможливий без врахування компетентнісного підходу. Оскільки на перше місце висувається не інформованість студента, викладача, а вміння розв'язувати проблеми, що виникають у ході пізнавальної, професійної діяльності, взаємовідносинах.

У психолого-педагогічній літературі науковці досліджують і розмежовують поняття «компетентність» і «компетенція». Педагоги і психологи Н. М. Бібік [11]; О. С. Заблоцька [34]; І. А. Зимняя [36]; Н. В. Кузьміна [53]; А. К. Маркова [62]; Дж. Равен [84] та інші активно досліджують ці поняття. Так І. А. Зимняя вважала, що компетентнісний підхід характеризується посиленням як прагматичної, так і гуманістичної спрямованості освітнього процесу та має розглядатися на основі компетентності, а не компетенції [36].

Нам імponує наукова позиція Н. М. Бібік, А. В. Хуторського, які вважають під компетенцією систему поглядів, наперед задану норму до підготовки спеціаліста, а під компетентністю – вже сформовану його особистісну якість і

досвід діяльності в певній сфері. Отже, компетентний фахівець – це той, хто володіє сукупністю професійних компетентностей і розвиває їх упродовж життя.

Дослідники розмежують професійну та загальнокультурну компетентність. Професійна компетентність – це здатність людини вирішувати проблеми в своїй професійній діяльності. У свою чергу загальнокультурна компетентність – це компетентність особистості за межами її професійної сфери. Цю мету переслідує загальна освіта, більшість компонентів неперервної освіти.

Таким чином узагальнимо науково-методичні підходи підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у вигляді рис. 2.1.

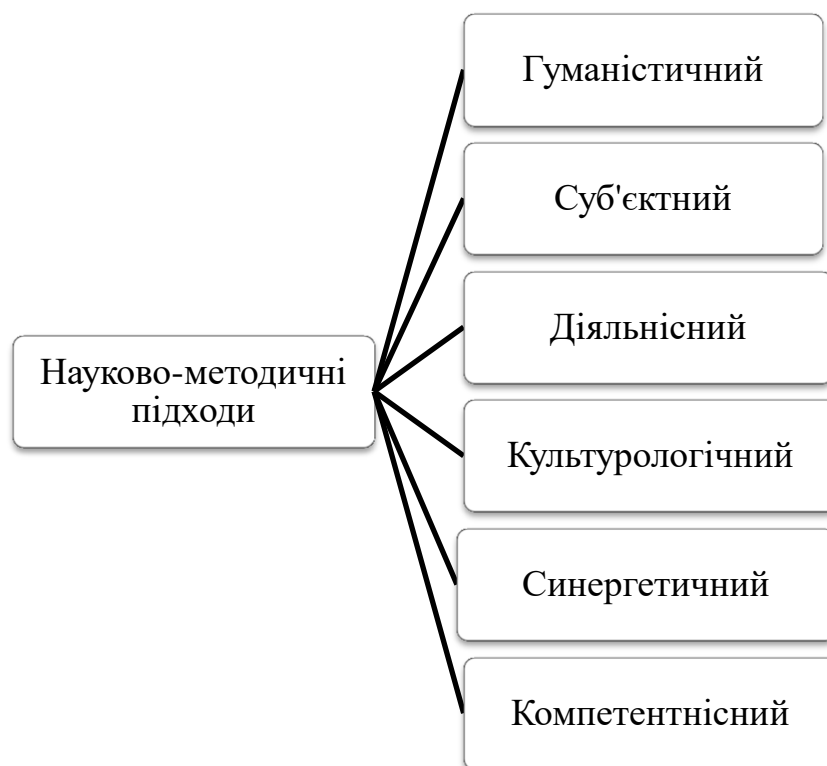

Рис. 2.1 Науково-методичні підходи підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності

Ефективність підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності також можна досягти в системі інноваційно-зорієнтованого навчання, яка включає мету, зміст, методи, засоби, форми навчання, діяльність того, хто навчається та того, хто навчає. Згідно дослідженню І. А. Зимньої [36], відмінність між інноваційною та традиційною системами освіти

полягає в цільовій установці, яка реалізується завдяки принципово різним освітнім технологіям. На думку Н. В. Кузьміної [54], головне завдання інноваційного навчання полягає у максимальному зближенні мети навчання (суспільні потреби, зовнішнє відношення до студента) та мети учіння (індивідуальні потреби та мотиви, які сформовані у досвіді студентів).

Модель підготовки магістрів до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти побудована на основі цільового призначення, функціональних обов'язків магістрів, принципів, що забезпечують ступеневість педагогічної освіти в умовах вищої школи. До таких принципів ми відносимо: інноваційність, гуманізація, системність, наступність, науковість та доступність, партнерство та співробітництво.

Застосування комплексу наголошених науково-методичних умов сприятиме забезпеченню позитивних поштовхів у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної освіти.

Проаналізуємо результати анкетування. Нами була розроблена анкета «Готовність студентів до інноваційної освіти» для магістрів педагогічних спеціальностей «середня освіта» та «філологія». Питання анкетування подані у додатку А. Анкетування проходило в очному і дистанційному форматах. Загалом взяло участь 25 студентів КНЛУ. Серед них жінки 23 (92%) та 2 (8%) чоловіки. Відповіді студентів спеціальності «середня освіта» складає 18 (72%) студентів, а спеціальності «філологія» нараховує 7 (28%) студентів.

Для первинної математичної обробки результатів анкетування студентів (магістрів) був використаний опис у % відповідей респондентів на питання анкети.

За результатами опитування, відповіді на перше питання анкети «Чи розумієте Ви, що таке інноваційна освіта?» розподілилися таким чином: відповідь «так» надало 14 (56%) студентів, відповідь «ні» надало 11 (44%) студентів. Отже, більше половини опитаних розуміють поняття «інноваційна освіта».

На друге питання «Як Ви оцінюєте потребу в інноваціях для сучасної освіти?» відповіді отримані таким чином: «висока» вибрали 23 (92%) студентів, «посередня» 2 (8%) студентів. Цікавим є те, що переважна більшість студентів вважають потребу в інноваціях необхідною для сучасної освіти.

Третє питання анкети звучало таким чином: «Чи завжди Вам цікаві інновації та експерименти в педагогічній діяльності?». Думки студентів поділилися наступним чином: відповідь «так» вибрали 19 (76%) студентів, відповідь «не впевнений» обрали 6 (24%) студентів, варіант відповіді «ні» не був обраний взагалі. Це означає, що студенти не тільки зацікавлені у вивченні нових методів та прийомів у навчанні, а й самі із задоволенням вчать за допомогою інновацій та експериментів.

У наступних трьох питаннях анкети, студенти мали право обрати декілька варіантів в одному питанні. Наприклад, відповіді на четверте запитання «Чим для Вас приваблива інноваційна діяльність?» графічно можна відобразити так (рис. 2.2):

Рис. 2.2 Результати відповідей на питання «Чим для Вас приваблива інноваційна діяльність?»

Встановлено, що більшість студентів обрала відповідь «можливість запроваджувати нові методи і форми роботи зі студентами» (60%). Друге місце посідає відповідь «розвиває інтерес до вивчення предмета», оскільки 11 студентів (44%) обрала її. Цікавим є те, що варіанти «можливість викладачеві проявити себе» і «бажання дізнатись щось нове» мають однакову кількість – 7 (28%) студентів.

Відповіді на п'яте питання «Які нові педагогічні технології викладачі застосовують під час проведення занять?» виглядають таким чином (рис. 2.3):

Рис. 2.3 Результати відповідей на питання «Які нові педагогічні технології викладачі застосовують під час проведення занять?»

Встановлено, що найбільше викладачі під час занять з магістрами використовують дискусії, дебати, проектні технології. Проте, як бачимо на рисунку 2.3. освітню технологію «Світове кафе» ніхто не визначив. Це означає, що студенти знайомі лише з невеликою частиною нових методів і прийомів, тому їм необхідно розвивати знання з приводу інноваційних технологій. Невелика кількість магістрів обрала варіант «інше», що свідчить про те, що варіативність

інноваційними технологіями не висока, або студенти не цілком точно вміють їх визначати.

Останнє питання нашої анкети виглядає наступним чином «Якими ознаками готовності до інновацій Ви володієте?». Результати відповідей продемонстровано на рисунку 2.4.

У студентів встановлено володіння такими ознаками готовності до інновацій як: креативність (60%), прагнення пізнати (56%), бажання експериментувати (56%). Найменшу кількість отримала відповідь «попередній досвід з упровадження технологій» – 16%, що свідчить про малу кількість здобутих навичок та вмінь в інноваційних методах та прийомах.

Рис. 2.4. Результати відповідей на питання «Якими ознаками готовності до інновацій Ви володієте?»

Результати проведеного анкетування свідчать про те, що в професійну підготовку магістрів до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці слід вводити сучасні освітні технології.

На основі наукових досліджень та результатів було розроблено низку вправ, що дозволяють удосконалити процес підготовки магістрів до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці. Інструкції та додаткові матеріали до вправ подані у додатку Б.

1. Зовнішнє/внутрішнє коло – Inside/Outside circles

Обговорення питань до тексту у форматі зовнішнє/внутрішнє коло. Студенти, отримавши картки із запитаннями, формують два кола: одне внутрішнє, одне зовнішнє, таким чином, щоб утворились пари. Ті, хто стоять у зовнішньому колі не рухаються, а ось студенти із внутрішнього кола за рухом годинникової стрілки мають обмінятися картою та змінити партнера, коли викладач скаже “Час (англ. Time)”. Таким чином усі пари обговорюють різні питання, вдосконалюючи при цьому вміння діалогічного мовлення (Додаток Б) [111].

2. “Brainstorm”.

«Мозковий штурм» – це велика або невелика групова діяльність, яка заохочує студентів зосередитись на якійсь темі та сприяти вільному потоку ідей. Викладач може розпочати сеанс мозкового штурму, поставивши питання чи проблему, або представивши тему. Студенти обговорюють у парах чи малих групах ідеї та думки, а потім обговорюють варіанти відповідей усі разом [109].

Основними цілями мозкового штурму є: зосередити увагу учнів на певній темі; генерувати кількість ідей; навчити прийняття та повагу до індивідуальних відмінностей; заохочувати учнів ризикувати, ділитися своїми ідеями та думками; продемонструвати учням, що їх знання та їх мовні здібності цінуються та приймаються; запровадити практику збору ідей; дають можливість студентам ділитися ідеями та розширювати свої наявні знання, спираючись на внески один одного [111].

Питання для мозкового штурму звучало наступним чином: “Чи є освіта запорукою успіху? (англ. Is education the key to success?)”. Надавши студентам

декілька хвилин на роздуми, слухаєте всі ідеї та роздуми і приходите до загальний висновок (Додаток Б).

3. “Think/Pair/Share”.

Стратегія Think-Pair-Share призначена для диференціації навчання, надаючи студентам час і структуру для роздумів на певну тему, даючи їм змогу формулювати індивідуальні ідеї та ділитися цими ідеями з одногрупниками. Ця стратегія навчання сприяє участі в аудиторії, заохочуючи високий рівень реакції студентів, а не використовуючи базовий метод декламації, в якому викладач ставить запитання, а один студент пропонує відповідь.

У цій стратегії поставлена проблема, студенти мають час подумати над нею окремо, а потім працюють у парах, щоб вирішити проблему та поділитися своїми ідеями з класом. Think-Pair-Share простий у використанні під час запланованого заняття, але також є легкою стратегією для швидкого обговорення. Ця стратегія може бути використана для різноманітних повсякденних занять в аудиторії, таких як огляди концепцій, питання обговорення, читання партнерами, мозковий штурм, огляди вікторин, розробка теми тощо. Think-Pair-Share допомагає студентам розвивати концептуальне розуміння теми, розвивати здатність фільтрувати інформацію та робити висновки, а також розвивати здатність розглядати інші точки зору [111].

4. Гейміфікація.

Гейміфікація – це використання елементів та принципів гри в неігрових контекстах. Гейміфікацію вчені визначають як комплекс заходів і процесів вирішення проблем за допомогою елементів гри.

Наразі гейміфікація все частіше використовується в освітніх установах з ряду причин. Одним словом, це «робить важкі речі веселішими», допомагаючи мотивувати студентів та змусити їх більше залучатися до теми.

Теорія гейміфікації в освіті полягає в тому, що студенти найкраще навчаються коли атмосфера заняття весела та радісна. Вони також краще

навчаються, коли мають цілі та досягнення які студенти сприймають як задоволення [110].

Гейміфікація в процесі навчання передбачає використання таких ігрових елементів, як оцінка балів, конкуренція однолітків, робота в команді, таблиці оцінок для стимулювання залучення, допомагають учням засвоїти нову інформацію та перевірити свої знання.

5. Проєктна робота.

Робота над проєктом – це робота, яка зосереджена на виконанні завдання. Вона зазвичай передбачає велику кількість ресурсів - часу, людей та матеріалів - а студенти практикують цілий ряд навичок та мовних систем.

Проєктна робота може дати багато можливостей для досягнення різноманітних цілей навчання, але для цього потрібні міцні навички управління аудиторією. Студенти потребують самостійності у плануванні та реалізації роботи, але вони також вимагають, щоб викладач виступав у ролі рушійної сили у забезпеченні її виконання таким чином, щоб вона відповідала навчальним цілям [109].

Проєктна робота характеризується одим із найефективніших методів навчання та вивчення іноземної мови шляхом дослідження та спілкування, різні види цього методу дозволяють використовувати його у всіх сферах освітнього процесу. Він передбачає заходи, які зосереджуються на цікавій темі, а не на конкретних мовних завданнях, і допомагає учням розвивати уяву та творчі здібності. Основною ідеєю проєктної роботи вважається базування на навчанні студентів шляхом дослідницької діяльності та стимулюванні їх особистого інтересу.

Робота над проєктами дає студентам можливість взяти на себе певну відповідальність за власне навчання, заохочуючи їх ставити власні цілі з огляду на те, чого вони хочуть і чого мають навчитися.

Проєкт має такі переваги, як підвищена мотивація, коли студенти особисто беруть участь у проєкті; наявність усіх чотирьох мовленнєвих вмінь: читання,

письма, аудіювання та говоріння; міжособистісні відносини розвиваються через роботу в групі; зміст та методологію можна вирішувати між студентами та викладачем, а також у самій групі, щоб вони були більш орієнтованими на студентів; відрив від рутини і можливість зробити щось нове та інше [111].

Студенти мали скласти постер за темою, у той же час обговорюючи питання, висловлюючи власні думки, вислуховуючи ідеї своїх одногрупників. Окрім того, вони могли додавати до постеру і фрази та сталі вирази які допомогли б їм представити цей проект, а також різноманітну зорову наочність (малюнки, заздалегідь роздруковані картинки). Під час підготовки постеру ми постійно контролювали процес його розробки, аби усі студенти брали участь та були активні.

6. Кейс-технології.

Кейс-технологія як метод навчання застосовується з метою залучення творчих навичок та комунікативних умінь студентів, навчання їх набуттю знань та формуванню компетентностей.

Основне у методі є використання окремих випадків (ситуацій чи оповідань, текст яких називається «справою») для колективного розгляду, обговорення або прийняття рішення разом із студентами у певній частині навчальної дисципліни [96].

Випадки (вправи на основі ситуацій) мають певний характер і мету. Зазвичай вони зв'язані з теперішньою чи минулою ситуацією. Це завжди моделювання реальної життєвої ситуації, і рішення, яке знайде учасник справи, може служити як відображенням рівня компетентності та професіоналізму учасника, так і реальним вирішенням проблеми.

Варто зазначити, що точних відповідей у технологіях випадків немає, їх потрібно знайти. Такий метод допомагає студентові робити висновки з використанням власного досвіду, приміняти знання у власній практиці, демонструвати особисту думку щодо заданої проблеми. У межах справи проблема подається неявним чином і, як правило, не має єдиного рішення [106].

Кейсова технологія одночасно відображає практичну проблему і дає певний комплекс знань, які необхідно засвоїти для вирішення проблеми. У цьому і полягає власне цінність технологій випадків.

Кейс також є спеціальним набором навчального матеріалу, представленого студенту для вивчення. Викладача має попередньо досконало підготуватися до проведення заняття із застосуванням кейс-технології.

Кейс-технологія має декілька головних цілей:

- самостійний чи груповий розбір інформації;
- вирішення головних проблем заданого завдання;
- розшук необхідних для вирішення проблеми даних;
- визначення декількох способів вирішення проблеми;
- вибір найкращого рішення та розробка плану дій [96].

Основні етапи кейсового методу: демонстрація кейсу викладачем; вивчення завдання усіх учасників особисто; опрацювання окремих шляхів вирішення справи; висловлення окремих варіантів рішення у кожній підгрупі; підготовка до колективного обговорення [106].

Кейс-технологія має декілька переваг. Це інтерактивний метод навчання, який надає можливість уподібнити освітній процес до реальної ситуації. У студентів розвиваються винахідливість та здатність вирішення ситуацій, діагностика та аналіз проблем, вміння спілкування іноземною мовою.

Цей метод забезпечує командну манеру пізнавальної діяльності, творчий підхід до пізнання, приєднання теоретичних і практичних вмінь, глибоке занурення у ситуацію. Технологія кейсів сприяє розвитку професіоналізму та зрілості студентів, формує пізнавальний інтерес та навчальну мотивацію. Технологія кейсів дозволяє студентам відкривати різні точки зору, аналітичні навички та здатність критичного мислення.

На нашому занятті ми застосували кейс під назвою «Стрес на роботі (Workplace stress)». Даний кейс передбачав певну підготовку студентів вдома, тому поділений на два етапи: поза аудиторний та аудиторний (див. додаток Б).

7. Сінквейн.

Сінквейн – п'ятирядкова віршована форма, яка складається з п'яти неримованих рядків, що описують предмет, подію, явище тощо:

I рядок – тема сінквейну, що містить одне слово (зазвичай іменник чи займенник), яке позначає об'єкт/предмет мовлення;

II рядок – містить два слова (зазвичай прикметники чи дієприкметники), які описують ознаки і/чи властивості обраного предмета/об'єкта;

III рядок утворено трьома дієсловами чи дієприкметниками, які характеризують саме дії предмета/об'єкта;

IV рядок – фраза із чотирьох слів, яка являє особисте ставлення автора сінквейну до описуваного предмета/об'єкта;

V рядок – слово-резюме, що характеризує сутність предмета/об'єкта [96].

Сінквейн є ефективним засобом вираження сутності і емоційною та пізнавальною реакцією на поняття, ідею .

Як зазначає О. Б. Бігич, будучи коротким резюме великого обсягу інформації, сінквейн є формою творчості, яка вимагає від укладача вмінь знаходити в інформаційному матеріалі найсуттєвіші елементи, робити висновки, коротко їх формулювати по відношенню до проблеми, використовуючи лише 5 рядків [96].

При зовнішній простоті формату сінквейн є швидким, проте потужним засобом рефлексії, синтезу й узагальнення понять, інформації тощо. Укладання сінквейну сприяє розвитку особистісних якостей його укладача, вмінь аналізу й синтезу інформації, що допомагатиме майбутнім викладачам у професійній діяльності [96].

Нами було запропоновано скласти сінквейн у міні-групах на занятті за темою «Вибір кар'єри (Choosing a career)». Приклад фрагменту заняття з використанням сінквейну дивіться у додатку Б.

8. Хмара Слів / Word Cloud.

Хмара слів (також відома як хмара тегів) – це візуальне зображення слів. Її використовують для виділення популярних слів і фраз на основі частоти та релевантності. Вони надають вам швидкий і простий візуальний огляд, який може привести до більш глибокого аналізу.

Використання хмари слів на занятті допомагає активізувати раніше вивчені лексичні одиниці, а також цікаво подати нові. Також така хмарка може бути опорою під час монологічного або діалогічного мовлення. Хмара слів на до текстовому етапі дає можливість студентам здогадатись про зміст та ідею тексту, а на після текстовому етапі викладач може подати новий вокабуляр у вигляді хмарки. Окрім того, студенти можуть самі скласти таку хмарку, використавши безкоштовні онлайн ресурси.

Нами було запропоновано скласти хмарку слів кожному із студентів для монологічного мовлення на тему «Моя ідеальна професія (“My ideal profession”))» (див. додаток Б).

9. Блог.

Блог – це скорочення від веб-журналу. Це трохи схоже на онлайн - щоденник або журнал, за винятком того, що блоги не обов’язково є приватними, а створюються для аудиторії. І так само, як щоденник, блог є простим і зручним у створенні. Вони дають студентам повну свободу публікувати вміст в Інтернеті, окрім того, студенти можуть навчатися за допомогою відео інших блогерів [12].

Викладачі можуть використовувати блоги, щоб публікувати завдання та інформувати студентів. Вони також можуть використовувати блоги, щоб допомогти засвоїти навички та вміння студентів, запропонувавши низку вправ після перегляду.

Під час вивчення теми «Співбесіда на роботу» одним із завданням було перегляд блогу менеджера з найму, у якому вона розповідає про п’ять порад щодо отримання роботи. Після того, студенти мають заповнити таблицю для кращого засвоєння матеріалу (див. додаток Б).

10. Комікс.

Комікс – серія прокоментованих короткими фразами кумедних картинок, поєднаних певним сюжетом. У всьому світі такі графічні історії протягом багатьох століть використовують як засіб розваги.

Основними складовими коміксів вважають дві частини: вербальну (мовну) та невербальну (зображальну). У залежності від рівня взаємозв'язку між вербальною і невербальною складовими тексту розрізняють три можливі рівні їх злиття (креолізації): нульове, часткове і повне [96].

У першому випадку зображення відіграє малозначущу роль. Загальний зміст тексту з нульовою креолізацією не зміниться, якщо знехтувати ілюстраціями і зважати лише на вербальну складову. Невербальна складова у текстах з частковою креолізацією є факультативною, вона лише ілюструє інформацію, подану безпосередньо у тексті. Прикладом даного типу текстів є більшість статей у газетах та інша науково-публіцистична література.

На відміну від нульової і часткової, повна креолізація передбачає повний взаємозв'язок та взаємозалежність між зображенням, яке є обов'язковим, і вербальною частиною, яка відсилає до зображення і без останнього втратить сенс. Комікси, складовими яких є серія малюнків і підписи, що їх супроводжують, належать до групи текстів з повною креолізацією [104].

Певне зображення у семіотиці вважається такою ж знаковою одиницею, як і слово, а тому може мати декілька значень. З одного боку, застосовані у коміксах зображення відображають існуючі чи вигадані створіння, людей, тварин, живих чи неживих істот. При цьому, тип інформації, закладеної у коміксі, не потребує додаткових знань і є легким для розуміння. З іншого боку, зображувані персонажі коміксів набувають певного імпліцитного (конотативного) значення, яке відображає соціокультурні особливості та національну специфіку того суспільства (історико-культурної епохи), у якому було створено комікс. Комбінація семантики слів і зображень у сукупності формує багаторівневе смислове навантаження тексту, що й демонструють комікси [104].

Мультимедіа такого типу дають можливість швидко й оперативно демонструвати лише найнеобхіднішу інформацію, а також передбачають використання наочності, яка сприяє швидкому засвоєнню інформації.

Під час заняття за темою «Співбесіда» нами був використаний комікс з повною креолізацією на початку заняття для мовної зарядки студентів та введення їх в мовне середовище. Ми запропонували подумати та пояснити яка ідея прихована за змістом цього коміксу.

Застосування комплексу виокремлених вправ сприятиме забезпеченню позитивних зрушень у підготовці майбутніх вчителів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти.

Із метою оцінювання підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності визначено критерії та показники на основі розробленої трикомпонентної структури професійної діяльності фахівця (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Критерії та показники оцінювання рівня підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти

Критерій	Показник
Когнітивний	Обізнаність студентів про інноваційну діяльність
Результативний	Уміння керувати інноваційною діяльністю студентами
Мотиваційний	Інтерес та зацікавленість студентів до інноваційної професійної діяльності

Для оцінювання ефективності сформованих показників використаємо чотирирівневу систему рівнів:

I рівень (початковий) – студент, дотримуючись встановлених вимог, правил та методичних рекомендацій, організовує інноваційну професійну діяльність, проте не здатен переосмислити передовий досвід колег і досягнень психолого-педагогічної науки.

II рівень (низький) – студент здатен до інноваційної професійної діяльності та пристосовує наявний досвід та знання. На цьому рівні студент усвідомлює інноваційне завдання, але не вміє продуктивно його вирішити.

III рівень (середній) – студент вміє запланувати зміст заняття з інноваційними методами та прийомами, а також імпровізувати з формування системи знань, умінь і навичок з окремих аспектів завдання; враховує можливі труднощі при сприйнятті нового матеріалу, їх причини та способи подолання, знає прийоми і вміє привертати увагу.

IV рівень (високий) – студент вільно володіє інноваційними методами та прийомами, формує знання, вміння та навички в інших студентів, необхідні для успіху в інноваційній професійній діяльності.

З метою визначення рівня підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти необхідно провести вимірювання кожного з виявлених показників, а отримані результати об'єднати в єдину систему, на основі якої можна робити порівняльний аналіз.

2.2. Аналіз результатів дослідно-експериментальної перевірки педагогічних умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти

У цьому підрозділі визначені результати підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти.

Експериментальне дослідження проводилося у три етапи, кожен із яких характеризувався певними цілями і завданнями. На початковому етапі – констатувальному – здійснюється формування контрольної та експериментальної груп, перевіряються вихідні положення експерименту.

Другий етап – формувальний – здійснюється цілеспрямований вплив на студентів експериментальної групи, визначаються показники за якими

встановлюється рівень підготовки студентів до інноваційної професійної діяльності, проводиться статистична обробка отриманих результатів.

Третій етап – узагальнюючий – відбувається порівняння та узагальнення результатів дослідження, формулювання висновків, розробка методичних рекомендацій.

Експеримент (від лат. «experimentum» – випробування, дослід) – це метод пізнання, за допомогою якого досліджуються явища дійсності [33, с.759], і найчастіше його головним завданням виступає перевірка гіпотези чи передбачуваних теорій, результатів тощо. У цьому зв'язку експеримент виконує функцію критерію істинності наукового пізнання [17].

Педагогічний експеримент визначається як науково поставлений дослід чи спостереження педагогічних явищ у чітко заданих умовах. При цьому враховується залежність між тим чи іншим педагогічним впливом чи умовою виховання та навчання і його результатом. Головним є те, що під час експерименту одні умови ізолюються, інші – виключаються, посилюються чи послаблюються [97].

Педагогічний експеримент проведено на базі Київського національного лінгвістичного університету (50 респондентів: контрольна група – 25 студентів, експериментальна – 25). Участь в експерименті брало 13 студентів рівня бакалавр, за освітньо-професійною програмою Іноземні мови та літератури, методика навчання іноземних мов і зарубіжної літератури (англійська мова і друга західноєвропейська мова) спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізація 014.021 Англійська мова і література першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та 37 студентів рівня магістр за освітньою програмою Англійська мова і друга західноєвропейська мова, зарубіжна література, методика навчання іноземних мов і культур у вищих навчальних закладах, спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізація 014.21 Англійська мова і література, а також за освітньо-професійною програмою Викладання європейських мов на основі комбінованих

технологій (англійська мова і друга західноєвропейська мова) спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізація 014.0.21 Англійська мова і література.

Метою констатувального етапу експерименту було формування бази даних про рівні підготовки магістрів та бакалаврів до інноваційної професійної діяльності, а також визначення схожості груп, які брали участь в експерименті.

Для визначення показників усіх компонентів було використано складений нами опитувальник (додаток А). Отже, був отриманий діагностичний матеріал, який необхідно піддати обробці за допомогою методів математичної статистики (граф. рис. 2.5).

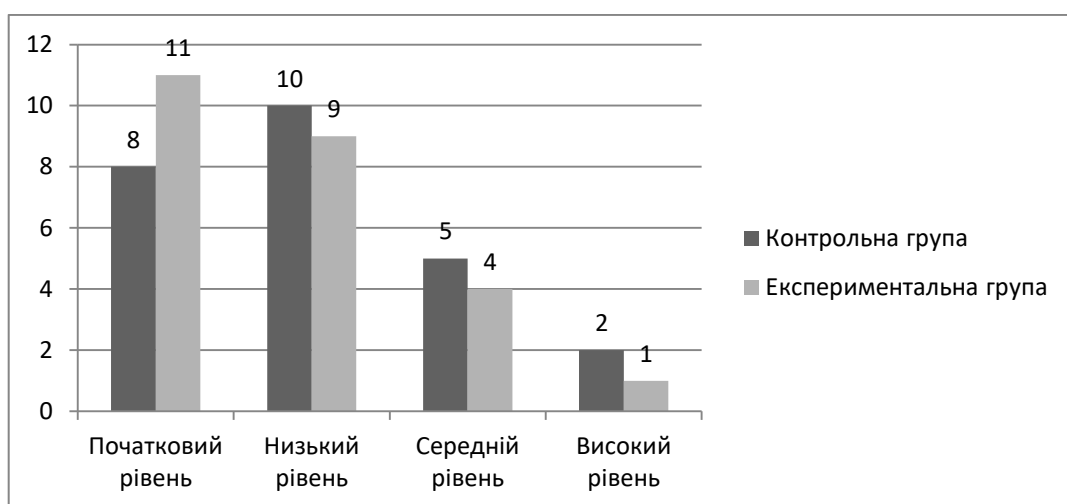

Рис. 2.5 Визначення статистики критерію із розподілу студентів за рівнем їх підготовки до інноваційної професійної діяльності

Отже, за результатами констатувального етапу експерименту встановлюємо, що:

- студенти мають початковий та низький рівні підготовки до інноваційної професійної діяльності;
- за встановленими показниками студенти контрольної та експериментальної груп мають статистично однакові рівні підготовки до інноваційної професійної діяльності.

Після формування контрольної та експериментальної груп був розпочатий наступний найтриваліший етап експерименту. Під час формування етапу

студенти експериментальної групи опинилися під впливом педагогічних умов, методики проведення занять, виконували низку зазначених вправ (додаток Б).

Зміст роботи на формувальному етапі експерименту передбачав реалізацію в експериментальній групі виявлених педагогічних умов у той час, як студенти контрольної групи навчалися за традиційною методикою.

Підготовка студентів до інноваційної професійної діяльності відбувалася у три етапи, які подані у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Етапи проведення експерименту

Етап	Зміст
Мотиваційно-цільовий	Спрямований на формування ціннісних орієнтацій студентів, підвищення інтересу до інноваційної діяльності та внутрішніх мотивів до опановування знаннями, практичними вміннями й навичками.
Когнітивно-операційний	Забезпечує ґрунтовну практичну підготовку студентів і передбачає перетворенню освітнього процесу, що виявилось результативним при впровадженні таких методів, прийомів та технологій, як мозковий штурм, кейс-технологія, сінквейн та ін.. Це допомогло набути професійних знань, удосконалити вміння їх використовувати в стандартних і нестандартних ситуаціях пов'язаних з інноваційною діяльністю.
Рефлексивно-оцінювальний	Має на меті самоаналізу діяльності, утвердження готовності до саморозвитку і самовдосконалення в професійній сфері і полягав у розробці рекомендацій.

Для кожного показника побудуємо графіки розподілу студентів за категоріями та обчислимо значення статистики критерію.

Когнітивний критерій підготовки студентів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти. Перевірка ступеня обізнаності студентів про особливості, умови діяльності та вимоги до інноваційної освіти наведені у таблиці 2.3.

За результатами аналізу показників когнітивного критерію можемо зробити висновок, що студенти експериментальної групи демонструють позитивні результати, на відміну від контрольної групи.

Таблиця 2.3

Визначення статистики когнітивного критерію із розподілу студентів

Вибірка	Початковий рівень	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Контрольна група	3	5	11	6
Експериментальна група	1	1	15	8

Результативний критерій підготовки студентів до інноваційної професійної діяльності. Перевірка здатності студентів до самоорганізації та контролю інноваційної професійної діяльності. Результати наведені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Визначення статистики результативного критерію із розподілу студентів

Вибірка	Початковий рівень	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Контрольна група	4	8	10	3
Експериментальна група	2	6	12	5

Отже, згідно з таблицею даних, можемо прослідкувати позитивний прогрес в експериментальній групі порівняно з контрольною групою, що

підтверджує ефективність розроблених вправ для студентів до підготовки до інноваційної професійної діяльності.

Мотиваційний критерій підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти. Результати визначення рівня зацікавленості та позитивного ставлення до інноваційної професійної діяльності наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Визначення статистики мотиваційного критерію із розподілу студентів

Вибірка	Початковий рівень	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Контрольна група	3	2	15	5
Експериментальна група	1	1	17	6

Враховуючи результати, можемо стверджувати, що рівень сформованості інтересу та зацікавленості у студентів експериментальної групи до інноваційної професійної діяльності перевищує рівень в контрольній групі, що свідчить про позитивний вплив запланованих заходів на мотиваційну складову студентів.

Загалом результати формульовального етапу дослідження дозволили зробити висновок про те, що стан підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці не є на високому рівні, а тому потребує змін в педагогічних умовах її реалізації. Причинами такого стану є низький рівень обізнаності студентів, нерозуміння важливості орієнтації навчального процесу на інноваційний особистісний розвиток студента, відсутність досвіду інноваційної діяльності, тощо.

Окрім того, на формульовальному етапі експерименту здійснено апробацію педагогічного експерименту та перевірку ефективності запропонованих

розроблених вправ формування їх готовності до інноваційної професійної діяльності.

Аналіз результатів педагогічного експерименту на узагальнюючому рівні на основі обґрунтованих критеріїв та рівнів готовності студентів до інноваційної професійної діяльності свідчить про відчутне зростання показників готовності у студентів експериментальної групи порівняно з контрольною. Отримана різниця готовності до інноваційної професійної діяльності експериментальної групи до і після формувального етапу дослідження засвідчила, що в експериментальній групі, на відміну від контрольної, зросла кількість студентів з середнім та високим рівнем готовності до інноваційної професійної діяльності.

Таким чином, відмінність рівнів готовності до інноваційної діяльності в експериментальній групі статистично значимо, що свідчить про позитивну зміну сформованості досліджуваного феномену в ході педагогічного експерименту у контексті дослідження.

За результатами експериментальної перевірки нами складено рекомендації для вдосконалення підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

На нашу думку, формування готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності має здійснюватись шляхом педагогічного впливу, що допоможе майбутнім фахівцям зорієнтуватися у тонкощах процесу. Цьому сприятиме і диференціація освітніх програм підготовки магістрів, яку практикують провідні університети України. По-перше, це посилить ранню орієнтацію студентів бакалаврату на наукову та науково-педагогічну діяльність, по-друге – дозволить якнайкраще реалізувати особистісний потенціал студентів магістратури.

До наступного важливого чинника, що сприятиме розвитку готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності є, на нашу думку вдосконалення освітнього процесу та змісту навчання магістрантів. Навчаючись за магістерською програмою, студент свідомо і цілеспрямовано ідентифікує себе з інноваційною

професійною діяльністю. Втім, значна частина магістрантів у процесі навчання виявляється не готовою до інноваційної діяльності, наприклад, під час проходження педагогічної практики. Ситуацію можна відкоригувати, використавши належним чином потенціал магістратури. На етапі магістратури необхідно здійснити відтворення високоінтелектуальних науково-дослідницьких кадрів і професіоналів із високою міждисциплінарною культурою.

Магістерська підготовка суттєво більш індивідуалізована і поглиблена у порівнянні з освітнім рівнем бакалавр, вона передбачає не лише синтез і поглиблення раніше набутих знань, але й можливість здійснювати індивідуальну освітньо-наукову програму, під час якої розриваються креативні і когнітивні здібності магістранта, у тому числі й інноваційні.

Наступним чинником, на нашу думку, який сприяє готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності є зміна інфраструктури навчальної, науково-дослідної та самостійної роботи магістрів, яка відповідає сучасному інноваційному розвитку науки та технологій, тому гостро стоїть питання залучення студентів до фундаментальних наукових досліджень, активної участі у науково-практичних конференціях та ефективному використанню ІКТ. Завдання для самостійної роботи з використанням інформаційних технологій розглядається не як мета навчання, а як засіб саморозвитку магістрантів, адже електронні лекції та практикуми, журнали, довідники, енциклопедії, різноманітні бази даних, електронні бібліотеки, а також сайти з текстовими завданнями – усе це дозволяє удосконалювати процес професійно особистісного розвитку, як у форматі певного навчального курсу, так і в просторі магістерської освіти в цілому.

Досягти високого рівня інноваційної діяльності студентів можна, якщо у процесі навчання у них розвивати:

- 1) прогнозування, передбачення розвитку ситуацій, що виникають в процесі виконання професійної діяльності;

2) саморегуляцію, що проявляється в умінні управляти інноваційною діяльністю, високої працездатності, стійкості у стресових ситуаціях, здатності мобілізувати свої ресурси у будь-який час;

3) сміливість, своєчасність та нестандартність під час прийняття правильних рішень;

4) креативність, що проявляється не тільки у високому творчому потенціалі, але й у спеціальних уміннях нестандартно й ефективно вирішувати професійні задачі;

5) обізнаність у різноманітних методиках та технологіях, що відповідатимуть рівню інноваційної діяльності магістра.

Окрім того, ми вважаємо, що під час навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти, для студенти мають бути впроваджені дисципліни, які виконуватимуть наступні завдання:

- теоретична та практична підготовка магістрів з питань професійних та особистісних якостей;
- систематизація наявних знань про освітні інноваційні процеси;
- ознайомлення магістрів з основними принципами і функціями інноваційної діяльності;
- посилити мотивацію у студентів до інноваційної професійної діяльності;
- вдосконалити вміння процесу управління та самоуправління інноваціями у професійній діяльності;
- формування інноваційного мислення у магістрів;
- розвиток професійних якостей, їх інноваційну культуру;
- планування, організація та результативне здійснення інноваційної професійної діяльності;
- аналіз власної професійно-педагогічної діяльності;
- використання сучасних технологій, інноваційних форм та методів навчання;

- оволодіння індивідуальними та груповими технологіями прийняття рішень в управлінні та самоуправлінні.

Вважаємо за необхідне вказати на педагогічні умови, за яких відбуватиметься позитивна підготовка магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці:

1. Забезпечення особистісно-орієнтованого підходу у практичній підготовці шляхом визнання індивідуальної цінності та пріоритету особистості студента;

2. Набуття студентами особистісного сенсу інноваційної діяльності через усвідомлення ними цілей та значущі такої діяльності, бажання до її впровадження, почуття успіху від одержаних результатів;

3. Орієнтацією студентів на інноваційну діяльність, ознайомлення із передовим досвідом, використання у практичній діяльності технологій, методів, прийомів навчання;

4. Формування умінь подолання труднощів, що виникають під час інноваційної професійної діяльності; створення та розв'язання педагогічних ситуацій, надання підтримки студентам у процесі адаптації до інноваційного навчально-виховного середовища, налагодження взаємодії із суб'єктами педагогічного процесу.

Висновки до розділу 2

У другому розділі нами були визначені способи реалізації умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці. Окрім того, нами були вивчені та детально проаналізовані методологічні підходи до професійної підготовки студентів у вищій школі.

Нами було проведено анкетування для визначення готовності студентів до інноваційної освіти. Результати проведеного анкетування свідчать про те, що в професійну підготовку магістрів до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці слід вводити сучасні освітні технології.

На основі наукових досліджень та результатів було розроблено низку вправ, що дозволяють удосконалити процес підготовки магістрів до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці.

Із метою оцінювання підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці визначені критерії та показники на основі розробленої трикомпонентної структури професійної діяльності фахівця: когнітивний, результативний та мотиваційний.

Підготовка магістрів до інноваційної професійної діяльності відбувалася в три етапи.

На початковому етапі – констатувальному – здійснювалося формування контрольної та експериментальної груп, перевірялися вихідні положення експерименту.

Другий етап – формувальний – здійснювався цілеспрямований вплив на студентів експериментальної групи, визначалися показники за якими встановлюється рівень підготовки студентів до інноваційної професійної діяльності, проводилася статистична обробка отриманих результатів.

Зміст роботи на формувальному етапі експерименту передбачав реалізацію в експериментальній групі виявлених педагогічних умов у той час, як студенти контрольної групи навчалися за традиційною методикою.

Третій етап – узагальнюючий – відбувалося порівняння та узагальнення результатів дослідження, формулювалися висновки, розроблялися методичні рекомендації.

Поетапне включення студентів в різні види діяльності індивідуального й колективного характеру дозволило позитивно впливати на якість підготовки студентів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти.

Отже, проведені дослідження доводять дієвість виявлених педагогічних умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі теоретично обґрунтовано та експериментально перевірені нові підходи до вирішення актуального завдання в галузі теорії та методики професійної освіти – підготовка магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності.

Проведений науковий аналіз проблеми в педагогічній теорії довів, що науково-педагогічна проблема є актуальною, а наведені дослідження в цій галузі можуть слугувати основою для наукової розвідки.

Під час наукового пошуку проведений аналіз базових понять дослідження, що характеризують сутність і зміст освіти вищої школи: «освіта», «вища освіта», «професійна підготовка», «професійна освіта», «інновація», «інноваційна професійна діяльність». Окрім того, охарактеризовані поняття, відносні до підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури: «магістрант», «магістр», «магістратура», «професійна підготовка». Ми розглядаємо поняття «магістрант» як таке, що характеризує особу, яка, маючи ступінь бакалавра чи спеціаліста, опановує освітньо-професійну програму магістерського рівня за певною спеціальністю у закладі вищої освіти III – IV рівнів акредитації.

Розглянуто особливості діяльності інституту магістратури в системі вищої освіти в Україні, зазначено особливості сучасної підготовки фахівців в умовах магістратури, а також охарактеризовано нормативно-правове забезпечення та організаційно-методичні засади магістерської підготовки в Україні.

До того ж, проаналізовано інноваційну професійну діяльність в умовах ступеневої освіти. З'ясували, що термін «інновація» вперше введено австрійським ученим Алоїзом Шемпетером у наукове застосування. Він не тільки вперше дав дефініцію поняття, а й виокремив основні чинники інноваційного розвитку. Проаналізувавши психолого-педагогічні джерела, приходимо до висновку, що інновації в освіті – це процес створення, запровадження та розповсюдження в

освітній галузі подальших ідей, засобів педагогічних та управлінських технологій у результаті яких відбувається перехід системи до якісно іншого стану. Саме завдяки інноваційній діяльності студенти спроможні до продуктивності, до можливості приймати і адаптувати відповідно до своїх нагальних потреб результати цієї діяльності.

У ході дослідження теоретично обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують позитивну динаміку підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності, зокрема: персоналізація інноваційно-освітніх маршрутів магістрів педагогічних спеціальностей; моделювання інноваційного контексту професійної діяльності магістрів педагогічних спеціальностей у розвивальному середовищі закладу вищої освіти; стимулювання самоуправління інноваційною діяльністю магістрів у педагогічній науці.

Нами були визначені способи реалізації умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці. Окрім того, нами були вивчені та детально проаналізовані підходи до професійної підготовки студентів у вищій школі.

На основі наукових досліджень та результатів нами було розроблено низку вправ, що дозволяють удосконалити процес підготовки магістрів до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці.

Із метою оцінювання підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці визначені критерії та показники на основі розробленої трикомпонентної структури професійної діяльності фахівця: когнітивний, результативний та мотиваційний.

Експериментальне дослідження проводилося у три етапи. Під час констатувального етапу нами було сформовані контрольна та експериментальна групи та перевірено вихідні положення експерименту. Ми визначили рівні підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності, відповідно до яких

студенти контрольної групи переважно мали низький рівень (10 осіб), в той час як студенти експериментальної групи – початковий (11 осіб).

На другому етапі нами було визначено показники за якими встановлюється рівень підготовки студентів до інноваційної професійної діяльності та проведено обробку отриманих результатів. За результатами аналізу показників когнітивного критерію, в експериментальній групі 15 студентів мають середній рівень та 8 студентів високий рівень підготовки, на відміну від контрольної групи, де ці показники значно менші.

Перевіривши результативний критерій, в експериментальній групі прослідковувався позитивний прогрес, оскільки студентів, які мали середній та високий рівень підготовки більше, аніж у контрольній групі. Підрахувавши результати перевірки мотиваційного критерію, ми отримали наступні результати: кількість студентів що мають середній та високий рівень підготовки до інноваційної професійної діяльності загалом складає 23 студента, у той час як в контрольній групі – 20 студентів.

Аналіз результатів педагогічного експерименту на основі описаних та обґрунтованих раніше критеріїв виміру рівнів готовності студентів до інноваційної професійної діяльності свідчить про значне зростання показників готовності до інноваційної професійної діяльності експериментальної групи порівняно з контрольною. За результатами педагогічного експерименту можемо свідчити про позитивну динаміку сформованості досліджуваної проблеми.

У ході узагальнюючого етапу розроблено методичні рекомендації для магістрів щодо формування готовності студентів до інноваційної професійної діяльності. Результати експериментальної роботи дають підстави стверджувати, що мету та завдання дослідження реалізовано.

У подальшому вбачаємо за необхідне вивчити розроблені педагогічні умови та рекомендації для впровадження їх в освітній процес. Дане наукове дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми підготовки магістрів до

інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці.

Подальшого вивчення потребують наступні перспективні напрями: удосконалення системи підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах неперервного навчання; пошук індивідуальних стратегій професійного інноваційного саморозвитку.

РЕЗЮМЕ

Шершак Ю.Ю. Підготовка магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці. – Кваліфікаційна праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття магістра за спеціальністю 014 – середня освіта. – Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2021.

Робота присвячена розв'язанню проблеми підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній було детально обґрунтовано та практично перевірено педагогічні умови підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності; а також уточнено критерії оцінювання рівнів підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності та надано методичні рекомендації щодо формування готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності.

У роботі проаналізовано основні поняття дослідження, теоретичні основи підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці, а саме характеристику інноваційної професійної діяльності в умовах ступеневої освіти та умови підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності.

Також нами були визначені способи реалізації педагогічних умов підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності. Окрім того, було проведено анкетування для визначення готовності студентів до інноваційної освіти та розроблено низку вправ для покращення процесу підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності.

Були визначені критерії оцінювання та рівні підготовки магістрів до інноваційної професійної діяльності. Крім того, ефективність педагогічних умов та розроблених вправ були перевірені та підтверджені у процесі педагогічного експерименту під час педагогічної практики.

Практичне значення дослідження полягає у розробленні рекомендацій готовності магістрів до інноваційної професійної діяльності у педагогічній науці.

Ключові слова: освіта, ступенева освіта, магістр, підготовка магістрів, інновація, інноваційна діяльність, професійна діяльність, готовність магістрів до інноваційної професійної діяльності.

RESUME

Shershak V. V. Training Master's Students Majoring in Pedagogics for Innovative Professional Activity Within the Multi-Level Education System. – As a manuscript.

Thesis is for Master's Degree. Specialty 014 – Secondary Education. – Kyiv National Linguistic University. – Kyiv, 2021.

The thesis is dedicated to the issue of training Master's students majoring in Pedagogics for innovative professional activity within the multi-level education system.

The scientific novelty of the thesis consists of substantiated and practically tested the pedagogical conditions for preparing masters for innovative professional activity; as well as criteria for assessing the levels of Masters' training for innovative professional activity are clarified and methodological recommendations are given on the formation of the readiness of masters for innovative professional activity.

The basic concepts of the research and the theoretical foundations of the Masters' training are analyzed for innovative professional activity under the conditions of multi-level system of education and the conditions of the Masters' training to innovative professional activity.

We also identified ways of implementing the pedagogical conditions for the Masters' training for innovative professional activities. In addition, a questionnaire was conducted to determine the students' readiness for innovative education and a list of exercises were developed to improve the Masters' training process for innovative professional activities.

Evaluation criteria and levels of Masters' training for innovative professional activity are determined. Besides, the effectiveness of the pedagogical conditions and the development of exercises are tested and confirmed in the process of the pedagogical experiment during pedagogical practice.

The practical significance of the research includes the development of the methodological guidelines for training Mater's students majoring in Pedagogics for innovative professional activity.

Key words: education, multi-level education system, Master, Masters' training, innovation, innovative activity, professional activity, readiness of Masters' students majoring in Pedagogics for innovative professional activity.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. П. Олійник А. Інформаційні технології в системі інноваційної освіти. Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. Київ, 2008. № 3. С. 5–15.
2. Андрущенко В. П. Освітній потенціал держави. Актуальні філософські та культуротворчі проблеми сучасності : зб. наук. праць / гол. ред. М. М. Бровко, О. Г. Шутов. Київ : Вид. центр КДПУ, 2000. 272 с.
3. Аненков В. Педагогічна інноватика – наука про створення педагогічних нововведень. Професійна освіта: ціннісні орієнтири сучасності: зб. наук. пр. / за заг. ред. І. А. Зазюна. Харків : НТУ ХП, 2009. 427 с.
4. Артюшина М. В. Формування готовності викладача вищої школи до інноваційної діяльності в освіті. *Вісник Львівського національного університету*, 2009. Вип. 25. Ч. 3. С. 126–135
5. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерности, основы и методы. Москва: Высш. шк., 1980. 368 с.
6. Балл Г. О Гуманізація загальної та професійної освіти: суспільна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири. *Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи*. Київ, 2006. 636 с.
7. Баскаков А. Я. Методология научного исследования : учеб. пособие. Киев : МАУП, 2002. 216 с.
8. Бачинська Є. М. Механізм формування інноваційного освітнього простору в регіоні. *Педагогіка і психологія*. 2001. № 1. С. 79–88.
9. Белухин Д.А. Личностно-ориентированная педагогика в вопросах и ответах: учебно-методическое пособие. Москва: Московский психологосоциальный институт, 2006. 307 с.
10. Бех І. Д. Становлення професіонала в сучасних соціальних умовах. *Теорія і практика управління соціальними системами*, 2008. № 2. С. 109–112.

11. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ: К.І.С., 2004. С. 45–50.
12. Бігич О. Б. Блоги як сучасні засоби формування міжкультурної компетентності. *Науковий Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія Філологія. Вип. 29. Том 2. 2017. С. 18-21.
13. Бідюк Н. М. Магістерська підготовка як складова професійного становлення молодого дослідника : британський та український досвід. *Порівняльна професійна педагогіка : наук. журнал /* голов. ред. Н. М. Бідюк. Хмельницький : ХНУ, 2014. № 3 (Т. 4). С. 38–43.
14. Брюханова Н.О., Корольова Н.В. Педагогічне моделювання: стан і тенденції розвитку. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*, 2015. № 3. С. 64–71
15. Василенко Н. В. Підготовка керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційної діяльності: монографія. Вінниця : Едельвейс і К, 2010. 224 с.
16. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : монографія. Київ, 2005. 380 с.
17. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD)/ уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с.
18. Вітвицька С.С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал*. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Вінниця, 2015. Вип. 10. С. 63–67.
19. Вітвицька С. С. Педагогічна підготовка магістрів в умовах ступеневої освіти: теоретико-методологічний аспект : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 440 с.
20. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2006. 46 с.

21. Гершунский Б. С. Педагогическая прогностика. Методология, теория, практика : учебное пособие. Киев : Высшая школа, 1986. 197 с.
22. Гершунский Б. С. Философия образования XXI века. Москва: Интер-Диалект, 1997. 697 с.
23. Гільбух Ю. З., Дробноход М. І. Інноваційний експеримент у школі. *На допомогу початкуючому дослідникові*. Київ, 1994. С.3
24. Гладуш В. А., Лисенко І. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
25. Глузман О. В. Тенденції розвитку університетської педагогічної освіти в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.01. Київ, 1997. 430 с.
26. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення: 16.08.2021)
27. Гузій Н. В. Педагогічна професія і особистість учителя : методичні рекомендації. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. 19 с.
28. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія. Київ : Міленіум, 2004. 358 с.
29. Делия В. П. Формирование и развитие инновационной образовательной среды гуманитарного вуза : науч. издание. Москва : ДЕ-ПО, 2008. 484 с.
30. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., доповн. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
31. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / пер. з англ. В. С. Гуля. Київ : Україна, 1994. 319 с.
32. Дубасенюк О.А. Професійно-педагогічна освіта: сучасний вимір. Акмедосягнення науковців Житомирської науковопедагогічної школи : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2016. С. 26-67.

33. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
34. Заблоцька О. С. Компетентність, кваліфікація, компетенція як ключові категорії компетентнісної парадигми вищої освіти. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*, 2008. № 39. С. 52–56.
35. Загвязинский В. И. Подготовка студентов к творческому решению педагогических задач. Интесификация профессиональной подготовки будущего учителя : межвуз. сб. науч. тр. Казань, 1988. С. 97-109.
36. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учеб. пособ. Ростов на Дону : Феникс, 1997. 480 с.
37. Зязюн І. А. Гуманістична парадигма в освіті. Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку. Київ, 1996. Ч. 1. С. 8–12.
38. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. Київ ; Черкаси, 2008. 608 с.
39. Капинос Е.Н. Совершенствование педагогического мастерства учителя через самообразовательную деятельность. *Современное образование: традиции и инновации*, 2016. № 2. С. 156–159.
40. Кичук Н. В. Інтерактивні педагогічні технології як фактор трансформації традиційної моделі університетської підготовки магістрів. Історико-педагогічні студії: науковий часопис / гол. ред. : Н. М. Дем'яненко. Київ : НПУ ім. М. Драгоманова, 2011. Вип. 5. С. 123–125.
41. Кіяшко О. О. Інноваційні педагогічні технології підготовки молодших спеціалістів у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 . Луганськ, 2001. 16 с.
42. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования : игры и дискуссии (анализ зарубежного опыта). Рига : Эксперимент, 1995. 176 с.
43. Ковальчук О. М. Готовність до інноваційної професійної діяльності – ознака сучасного фахівця. Управлінські компетенції викладача вищої школи : матеріали

міжнар. наук.-практ. Конф. (28 лютого 2014 року) / гол. ред. : В. П. Андрущенко. Київ: НПУ ім.М. П. Драгоманова, 2014. С. 92–93.

44. Ковальчук О. М. Готовність майбутніх учителів до самоуправління інноваційною діяльністю. Проблеми сучасної педагогічної освіти : зб. наук. праць. Сер. : Педагогіка і психологія. Ялта : РВВ КГУ, 2013. Вип. 40. Ч. 2. С. 33–38

45. Коган В. З. Понятие «активность личности» как категория социальной психологии. Некоторые проблемы личности : сб. аспирант. работ. Москва : Знание, 1991. С. 131–145.

46. Козлова О. Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.01. Київ, 1999. 235 с.

47. Козлова О. Г. Сутнісні складові інноваційної діяльності вчителя. Суми : Мрія, 1999. 90 с.

48. Конвенція про виконання кваліфікації з вищої освіти в Європейському регіоні. Розділ I.1. Ліссабон, 1997 URL : http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_308#Text (дата звернення: 19.02.2021)

49. Клокар Н. І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 1997. 227 с.

50. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. 448 с.

51. Кремень В. Г. Синергетика в освіті : контекст людиноцентризму : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 368 с.

52. Крылова Н. Б. Формирование культуры будущего специалиста. Москва : Высш. шк., 1990. 142 с.

53. Кузьмина Н. В. Методы системного педагогического исследования : учеб. пособ. Ленинград : ЛГУ, 1990. 266 с.

54. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва : Педагогика, 2000. 132 с.

55. Кузьмина Н. В. Психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности : автореф. дис. на соискание науч. степени д-ра психол. наук : 19.00.01. Ленинград, 1990. С. 35–40.
56. Литвинова С. Г. Поняття й основні характеристики хмаро орієнтованого навчального середовища середньої школи. *Інформаційні технології та засоби навчання*, 2014. Т. 40, вип. 2. С. 26 – 41 URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2014_40_2_5 (дата звернення: 15.03.2021)
57. Лігоцький А.О. Система різнорівневої підготовки фахівців в Україні (теоретико-методологічний аспект) : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 1997. 484 с.
58. Лунячек В. Е. Деякі практичні питання управління освітою в США. *Нова педагогічна думка*, 2008. №1. С. 16–20
59. Лутай В. С. Синергетична парадигма як методологічна основа неперервної освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* : зб. наук. праць : у 2 ч. / за ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. Київ : Віпол, 2001. Ч. 1. С. 53–57.
60. Майборода В. К. Вища освіта в Україні: Історія, досвід, уроки (1917–1985 рр.) Київ : Либідь, 1992. 196 с.
61. Маргулис А. В. Диалектика деятельности и потребностей общества. Белгород : Белгородский пед. ун-т, 1972. 66 с.
62. Маркова А. К. Психологические критерии и ступени профессионального учителя. *Педагогика*, 1995. № 6. С. 53–63.
63. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Харків : Основа, 2007. 448 с.
64. Маслоу А. Мотивация и личность. Санкт-Петербург : Евразия, 1999. 479 с.
65. Мачинська Н. І. Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю : монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. Львів : ЛьвДУВС, 2013. 416 с.
66. Микитюк П. П., Сенів Б. Г. Інноваційна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

67. Митина Л. М., Митин Г. В., Анисимова О. А. Профессиональная деятельность и здоровье педагога. Москва: Академия, 2005. 368 с.
68. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 15.03.2021)
69. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш [та ін.] / за ред. Д. В. Табачника, В. Г. Кременя. Київ: Плянди, 2011. 100 с.
70. Ничкало Н. Г. Педагогіка вищої школи: крок у майбутнє. Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. Київ : ІПППО, 1999. 450 с.
71. Онушкин В. Г., Огарев Е. И. Образование Взрослых : междисциплинарный словарь терминологии. Воронеж, 1995. 232 с.
72. Островський К.С. Підготовка фахівців в Україні: проблеми, перспективи на порозі третього тисячоліття. Хмельницький, 2002. 346с.
73. Педагогіка вищої школи : підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко та ін. Бердянськ : БДПУ, 2020. 517 с.
74. Петрухин В. С. Менеджмент XXI век Москва : 2010. – 277 с.
75. Перевезій Т. В. Професійне вдосконалення в структурі мотивації управлінської діяльності директора школи. Освіта і управління. 2001. Т. 2. С. 99–108.
76. Печерская Э. П. Методология формирования инновационного компонента профессиональной деятельности специалиста в условиях высшей школы : дис. на соискание науч. степени доктора пед. наук : 13.00.08. Тамбов, 2003. 388 с
77. Підласий І. П. , Підласий А. І. Педагогічні інновації. *Рідна школа*, 1998. № 12. С.3.
78. Полянш Г. П. Профессиональная компетентность будущего специалиста. Акмеология развития. Санкт-Петербург, 2006. С. 22–30.

79. Попова О. В. Інновації в сучасній педагогічній теорії та практиці. Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. / за заг. ред. акад. І. Ф. Прокопенка. Харків : ХДПУ, 1999. Вип. 9. С. 10–15.
80. Попова О. В. Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в ХХ столітті : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.01. Харків, 2001. 468 с.
81. Пригожин И. Р., И. Стенгерс Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой. Москва : Прогресс, 2000. 432 с.
82. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
83. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.08.2021).
84. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / пер. с англ. В. И. Белопольского. Москва : Когито-Центр, 2002. 396 с.
85. Ребуха Л. З. Психологічна експертиза інноваційної діяльності педагогічного колективу школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07. Хмельницький, 2006. 20 с.
86. Савченко О. Я. Державні стандарти шкільної освіти й управління інноваційними процесами. *Педагогічна газета*, 2001. № 8. С. 6.
87. Саух П. Ю. Рене Декарт: світоглядні обрії сучасної науки. Рівне : ЦНТІ, 1996. 126 с.
88. Семенов О. М. Професійно-творча самореалізація педагога в інноваційній освіті. Професійно-творча самореалізація майбутнього педагога в інноваційній освіті : колект. монографія / за наук. ред. М. Лазарева. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. С.135–157.
89. Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку. Київ : ВДЕКНО, 2011. 368 с.

90. Січкаренко Г. Г. Трансформації вищої освіти в незалежній Україні : монографія. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2009. 362 с.
91. Сластенин В.А. Педагогика: инновационная деятельность. Москва : Магистр, 2003. 308 с.
92. Сластенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2002. 576 с.
93. Смирнова Н. В. Индивидуальные образовательные маршруты в различных педагогических средах. Диалог в образовании : сб. материалов конф. Сер. : «Symposium». Санкт-Петербург : , 2002. Вып. 22. URL: http://anthropology.ru/ru/texts/smirnova_nv/educdial_47.html (дата звернення: 12.05.2021)
94. Сподін Л. А. Нова освітня парадигма у філософському дискурсі. «Гілея: науковий вісник», 2012. №66. С. 557-561
95. Станиславская И.Г., Малкина-Пых И.Г. Психология. Основные потрясли. Москва : Человек, 2014. 114 с.
96. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх й вищих навчальних закладах : Колективна монографія / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2015. С. 363-365.
97. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / авт. кол.: Є. Р. Чернишова, Н. В. Гузій, В. П. Ляхоцький [та ін.] / за наук. ред. Є. Р. Чернишової. Київ: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. 230 с.
98. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. Шинкарука. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
99. Фурман А. В. Ідея і зміст професійного методологування : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2016, 378 с.
100. Хакен Г. Синергетика. Москва : Мир, 1990. 404 с.

101. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: методология, теория, практика. Москва: УНЦ ДО, 2005. 221 с.
102. Шаран Р.В. Проблема стандартизації програм підготовки магістрів інформаційних технологій у вищій школі України. URL: http://www.intellect-investorg.ua/rus/pedagog_editions_e_magazine_pedagogical_science_authors_sharm_rvl (дата звернення: 11.04.2021)
103. Шершак Ю. Ю. Проблеми підготовки магістрів педагогічних спеціальностей до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ», 18 травня 2021 р., Київ, КНЛУ URL : <https://onedrive.live.com/?authkey=%21AGk3dmbFYMdp6r4&cid=68696B3E65309B90&id=68696B3E65309B90%2130080&parId=68696B3E65309B90%2128578&o=OneUp> (дата звернення: 14.04.2021)
104. Щербина М. Б. Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземних мов засобами коміксів. *Іноземні мови*, 2016. № 1. С. 31-36.
105. Юсуфбекова Н. Р. Общие основы педагогической инноватики. Москва : Просвещение, 1991. 174 с.
106. Ярошенко О. В. Вправи для формування у майбутніх викладачів англійської мови професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні на основі кейс-методу. *Іноземні мови*, 2013. № 4. С. 21-28.
107. Biggs J., Tang C. Teaching for Quality Learning at University. Buckingham: SRHE and Open University Press, 2007. Third edition. 335 p.
108. Выков V. Ju. Categories ‘space’ and ‘environment’: the characteristics of the model representation and education aluse. *Teorija i practyka upravlinnja social’nyjmy systemamy*, 2013. № 2. P. 3–16 URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/1188> (дата звернення: 01.07.2021)
109. Cross J. Informal Learning: Rediscovering the Natural Pathways That Inspire Innovation and Performance. San Francisco, 2006. 320 p.

110. Encyclopedia of Diversity in Education / edited by James A. Banks. Washington: University of Washington, 2012. P 1. 2600 p.
111. Fry H. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education / edited by H. Fry, S. Ketteridge, S. Marshall. Third Edition. New York and London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2009. 525 p.
112. Kovalchuk O. Educational self-management and it's functions. Science progress in European countries: new concepts and modern solutions. – Stuttgart : ORT Publishing, 2013. Vol. 2. P. 60–61.
113. Kovalchuk O. Innovative activity in masters' training. The Advanced Science Journal. United States, 2014. Issue 3. P. 23-25
114. Semenog O. Training of masters in philology in Ukraine and abroad : search for educational strategies. Comparative Professional Pedagogy / edited by N.M.Bidyuk. Kyiv, Khmelnytskyi : KhNU, 2015. Volume5. Issue 1. P. 24–3

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета

Шановні студенти!

Просимо Вас відповісти на запитання:

1. Чи розумієте Ви, що таке інноваційна освіта? 1) так; 2) ні; 3) не впевнений.
2. Як Ви оцінюєте потребу в інноваціях для сучасної освіти? 1) висока; 2) посередня; 3) низька.
3. Чи завжди Вам цікаві інновації та експерименти в педагогічній діяльності? 1) так; 2) ні; 3) не впевнений.
4. Чим для Вас приваблива інноваційна діяльність?
1) розвиває інтерес до вивчення предмета; 2) можливість викладачеві проявити себе; 3) можливість запроваджувати нові методи і форми роботи зі студентами; 4) бажання дізнатися щось нове.
5. Які нові педагогічні технології викладачі застосовують під час проведення занять?
1) проектні технології; 2) технологія «Світове кафе»; 3) дидактично-рольові ігри; 4) дискусії, дебати; 5) інше.
6. Якими ознаками готовності до інновацій Ви володієте?
1) прагнення пізнати нове; 2) бажання експериментувати; 3) креативність; 4) попередній досвід з упровадження технологій.

Дякуємо!

Додаток Б

Вправи для вдосконалення процесу підготовки магістрів до інноваційної діяльності в умовах ступеневої освіти у педагогічній науці

1. Inside/Outside circles

T: Please, form two circles, the students of the outside circle don't move, but the students from the inside circle move clockwise. I will give you cards with the questions to the text we have read, you are to discuss the questions with your partner, then exchange the cards and move clockwise so you have another partner to discuss the text.

На другому занятті студенти отримали такі картки з питаннями до тексту “The Verger” by W.S. Maugham (за підручником Морякіна І.А., Гордєєва А.Й., Сивкова М.Г. Welcome to the English Speaking World : Навчальний посібник. – Вид. 2-ге доп. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 220 с.):

1. What sort of worker was Edward Foreman?	2. What is Edward's working experience?	3. Why did Edward regret the old vicar's the retirement?
4. What was the problem that the new vicar found with Edward?	5. What can you say of the vicar as a personality?	6. What sort of place was St. Peter's church?
7. How did Edward Foreman react to the vicar's demand?	8. How did the idea of opening a tobacco and sweets shop occur to Edward's mind?	9. Had Edward illiteracy been revealed ever since?
10. Had Edward ever regretted his decision to live St. Peter's church?	11. Would you agree that education, University degree in particular is not needed to succeed in life?	12. Do you support the opinion that people tend to live a lousy life because of being lazy?

2. “Brainstorm”

T: We have discussed a wonderful blog about the higher education. Now, I'd like you to think about the following question: Is education the key to success? You have 2-3 minutes, and then you are welcome to share your views with the groupmates.

3. “Think/Pair/Share”

T: Ladies, we need to sum up the text we have read. Please, think about the main idea of the text for 1 minute, then find a partner and exchange your thoughts for 2 minutes. After that you are welcome to share your views to the whole class.

(“The Verger” by W.S. Maugham за підручником Морякіна І.А., Гордєєва А.Й., Сивкова М.Г. Welcome to the English Speaking World : Навчальний посібник. – Вид. 2-ге доп. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 220 с.).

4. Гейміфікація

T: To remember new idioms, let's play the game Noughts&Crosses. Divide into two teams, look at the blackboard; here you can see the playing field. To put a nought or a cross, you need to make up a lexically and grammatically correct sentence with the corresponding idiom as a group.

to have one's finger in every pie	to have a good deal of practice with ...	to be old a dog to learn new tricks
the source of subdued pride to smn	to make money hand over fist	to move with the times
to take pains with it	to do smth with complacence	to be worn out

5. Проектна робота

T: To solidify your knowledge on the topic, I propose to make a poster. The title is Success without a Diploma? Pay attention that this poster will serve you as a support for your monologue speech on the topic. That's way you are able to add vocabulary items, grammar structures, you can draw or insert pictures.

На занятті з англійської мови у групі СОа 17-20 нами було запропоновано короткий проект за темою «Успіх без диплому?» на базі прочитаного тексту (“The Verger” by W.S. Maugham за підручником Морякіна І.А., Гордєєва А.Й., Сивкова М.Г. Welcome to the English Speaking World : Навчальний посібник. – Вид. 2-ге доп. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 220 с.).

6. Кейс-технології

T: So, at home you had to work on case I gave you. Hope you are ready. Could you show me your papers, so I can see you have done this.

Кейс “Workplace stress”

Позааудиторна робота

Task 1. You are a university teacher who is looking for additional materials on topic “Workplace stress”. You come across an interesting poem. Read the poem “I want to be” and think what professions are hidden.

I want to be...

Some people often say to me:

“Have you decided what you want to be?”

I usually answer, “I don't know”,

But it isn't really so.

I want to be an Olympic race,

I want to see the Earth from space,

I want to travel to Katmandu,
 I want to be rich and famous, too.
 I want to be on Hollywood's screen,
 I want to invent a new machine,
 I want to be clever and wise.
 I want to win the Nobel prize.
 But most of all, I want to be
 Healthy, strong and perfectly.

Task. 2 You colleagues advise you to watch the video “7 Strategies For Managing Stress In The Workplace”. Watch it. Are these strategies helpful? What strategies would you personally try?

Task 3. Look at the pictures below and say what idea they have in common.

Read through the following quotations. What quote would you use as a caption for the pictures given above? What quotation echoes with your understanding of workplace stress?

- ❖ “Believing that you must do something perfectly is a recipe for stress, and you’ll associate that stress with the task and thus condition yourself to avoid it.” *Steve Pavlina*
- ❖ “The reason why worry kills more people than work is that more people worry than work.” *Robert Frost*
- ❖ “Remember that stress doesn’t come from what’s going on in your life. It comes from your thoughts about what’s going on in your life.” *Andrew J. Bernstein*
- ❖ “If you have a job without any aggravations, you don’t have a job.” *Malcolm S. Forbes*

Task 4. To be more informed, read the following article about workplace stress focusing your attention on the main problem(s) discussed in the text (<http://www.thetimes.co.uk/tto/health/article1787899.ece>). Then take notes on the following issues:

Reasons for workplace stress	Solutions to the problem outlined in the article

Аудиторна робота

T: Now, we continue working on this case, but here, in class and all together.

Task 5. You are invited to take part in the discussion “Workplace stress”. End discussion with the list of strategies for managing stress in the workplace.

Task 6. You have discussed the issue. Let us assess the discussion we had. You get a form, fill it in pairs, and share your opinions.

Strategies for managing stress in the workplace:	

7. Сінквейн

T: Now, I want you to show your creativity. Please, divide in groups of 4. Your task is to make a cinquain. The first line of cinquain is its theme, it consists of one word that denotes the object of speech, the second line consists of two words that characterize this object, the third line characterizes the actions of the object, the fourth line is a phrase of four words that show your personal relationship to the described object and the last line consists of a resume word that characterizes the essence of the subject. Look at the blackboard, here's the example of cinquain.

Career

Rewarding, successful

Grows, strives, reaches

A course of progress

Social lift

8. Хмара Слів / Word Cloud

T: Now, I want you to remember all the words that were taught on the topic and make a cloud "My ideal profession". To do this, follow this link: <https://monkeylearn.com/word-cloud/>. On this site, you can choose any shape for the cloud and enter all the words that you remember. They will help you prepare for dialogic speech.

Example:

9. БЛОГ

T: Listen to the video “Interview Tips to Get the Job” (https://www.youtube.com/watch?v=QkPRpz56aEg&ab_channel=LindaRaynier) and fill in the table below using the suggested vocabulary units.

Interview Tips to Get the Job	What Does Each Tip Mean?	Practical Value Assessment (1)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

The key vocabulary list: to select someone for a position; to land a job (interview) / to land dream job offers; to portray in the interview; to be a fit for the job; to deliver one’s responses; to look at oneself from a more intricate perspective; to understand the right strategy on how to answer the interview questions; to exude a nervous, scared person; to showcase how you can be a good fit for the job; to have the skills on paper; to come

across in the interview; to portray oneself from a “fit” perspective; to connect to a hiring manager; to demonstrate your value in the interview; there is no bigger turn-off than.

10. Komikc

T: To warm up at the beginning our class, I'd like you to work in pairs. Look at the comics and say what idea is hidden here.

“Everything on your resume is true ... right?”